

Uvodnik

Jurij Paljk

Le kaj je tega treba bilo?

Italijanski premier Mario Monti je po pogovorih s predsednikom države Giorgio Napolitanom v soboto zvečer, na praznik Brezmadežne, sporočil, da bo odstopil s položaja predsednika vlade. Monti je odstop napovedal nekaj ur zatem, ko je njegov predhodnik Silvio Berlusconi tudi uradno sporočil, da bo kandidiral na volitvah prihodnje leto in se tako znova potegoval za premierski stolček. Kot so sporočili iz Napolitanovega urada, Monti meni, da ne more nadaljevati mandata, potem ko je Berlusconijeva stranka Ljudstvo svobode odtegnila podporo njegovi vladi v senatu. Še pred odstopom pa želi doseči, da bi parlament v Rimu sprejel t. i. zakon o stabilnosti, ki predvideva nove varčevalne ukrepe za prihodnje leto, kar je izjemnega pomena tudi za vso slovensko narodno skupnost v Italiji, saj je od sprejetja tega proračuna odvisen tudi denar za našo manjšino. Predsednik Napolitano, kot je bilo še povedano, razume Montijevo odločitev.

Mirno lahko zapišemo, da imamo tega nevarnega Berlusconijevega igračkanja s politiko ali s tem, kar je od nje v Italiji še ostalo, dovolj, kot imamo tudi dovolj poročil in fotografij v čisto resnih italijanskih dnevnikih, ki prikazujejo Berlusconija z njegovo "26-letno zaročenko". 76-letni Berlusconi, "Vitez iz Arcora", pač ne more imeti zaročenke, vsaj za normalnega človeka to ne velja. A tu smo na mejah normale! Kot da nam v Italiji deset let sprenevedanja ni bilo dovolj! Kot da nismo bili deležni že dovolj dnevnega poročanja o reformah, ki jih Berlusconijeva vlada nikdar ni sprejela, da niti ne pišemo o sodnih procesih, v katere je Berlusconi vpleten!

Sprenevedanja imamo vsi državljani Italije dovolj, zares ga imamo dovolj in se zato še kako strinjamo s predsednikom Evropskega parlamenta Martinom Schulzom, ki je nejeverno zmajal z glavo ob novici iz Italije, ki je sicer takoj obkrožila svet.

Prvi se je v Italiji na Montijevo odločitev oglašil sekretar največje levosredinske stranke, Demokratske stranke, in kandidat leve za premierja Pier Luigi Bersani. Dejal je, da je Monti ravnal dostojanstveno, medtem ko je desnica zdala zaveze izpred leta dni in se spustila v predvolilno kampanjo, so poročali italijanski mediji.

Politično dogajanje v državi je v pogovoru za italijanski finančni časnik Il Sole 24 Ore komentiral tudi predsednik Evropske komisije Jose Manuel Barroso. Dejal je, da Italijani ne smejo verjeti iluzijam, da obstajajo hitre in magične rešitve. Kljub nekaterim dobrim vestem obeti za italijansko državo ostajajo negativni. Prihodnje volitve v Italiji tako ne smejo postati izgovor za postavljanje doslej sprejetih ukrepov pod vprašaj, je še opozoril Barroso.

Montijeva vlada zdaj lahko računa na večinsko podporo pri potrjevanju ključnih proračunskih zakonov, medtem ko ostalim zakonskim predlogom v Ljudstvu svobode podpore niso zagotovili. Da bo Ljudstvo svobode potrdilo zakonodajo, ki jo je predlagala Montijeva vlada, vključno s proračunskim predlogom za prihodnje leto, je v soboto potrdil tudi Berlusconi.

Montijeva vlada je za rešitev gospodarske krize v Italiji sprejela stroge varčevalne ukrepe, ki so sicer poglobili recesijo v Italiji, po drugi strani pa pomirili mednarodne vlagatelje na finančnih trgih in znižali razliko v zahtevanih donosih na nemške in italijanske obveznice, "spread" je namreč takoj poskočil, italijanske borze pa poslušajo negativno.

Foto D&M

STARO PRISTANIŠČE V TRSTU Protest proti gradnji žaveljskega uplinjevalnika

Minister Clini: Ne moremo sprejeti dejstva, da Slovenija vsiljuje Italiji pogoje, ne da bi bila pripravljena spoštovati napotke in potrebe, ki jih naša država postavlja njej!

“Renzo, kaj se dogaja...?” je z rahlim grenkim nasmeškom, ki pa je vsekakor skrival občutek vzvišenosti oblasti, vprašal italijanski okoljski minister Corrado Clini deželnega predsednika Renza Tonda, ko so ga policisti v civilu urno pospremili do stranskega vhoda nekdanje hidrodinamične centrale v starem pristanišču. Na tej lokaciji je bil predviden večer niza adventnih predavanj Katedre sv. Justa, ki jih tržaška škofija prireja v predbožičnem času. Tokrat sta morala predsednik deželne uprave Tondo in minister Clini obravnavati tematiko gospodarske krize. Dejansko pa se večer sploh ni začel. Val protestnikov različnih organizacij, od Bandellijevih desničarjev do avtonomistov Svobodnega Trsta, naravovarstvenih organizacij, mladih, sindikalnih združenj in drugih oseb, ki so starodavno in lično prenovljeno poslopje v starem pristanišču dobesedno množično oblegali, da bi glasno protestirali zoper načrt gradnje uplinjevalnika v Žavljah, je kratkomalo vdrl v kon-

ferenčno dvorano ter z žvižgi in kriki zoper graditelja Gas natural in deželno oblast onemogočil začetek dogodka. Tržaški škof, gostitelj srečanja, ni mogel niti priti do besede, da bi pomiril raz-

Corrado Clini

Clini čakal, da vanjo vstopi: to sicer v primeru, da bi sile javnega reda red spet vzpostavile.

Tega pa ni bilo mogoče storiti, tudi odgovori ministra na vprašanja, ki smo mu jih na vrat na nos postavili, so se zaradi okoliščin izkazali za dokaj mučen posel: vse in vključno z zadnjim, ki je nam neprijeten občutek vzvišenosti sogovornika vnovič potrdil...

“Renzo, kaj se dogaja...?” je ponovno vprašal minister. Deželni predsednik pa je bil že pri stranskem vhodu, najbrž zatopljen v razmišljanje o težkem bremenu odgovornosti, ki jo politik nosi v takih slučajih.

Nocojšnje okoliščine jasno kažejo, da imajo protestniki proti načrtu uplinjevalnika jasno mnenje. Ali bi nam lahko, minister Clini, ponovili svoje stališče glede projekta o žaveljskem objektu?

To, kar mislim, ponavljam že leto dni in pika. Mislim, da... Nimam nobenega problema govoriti z njimi (protestniki, op. ur.) - se je obregnil minister.

/ str. 2
IG

Pogovor

Enogastronomska izvedenka Vesna Guštin je spregovorila o kraških kuhinjskih in naravnih dobrotah

3

skultura 2012

V dvorani Fundacije Goriške hranilnice so predstavili katalog letošnje kiparske kolonije

9

PODPRI

NOVI
GLAS

To lahko storiš tudi
s podporno naročnino,
ki znaša 100 evrov.

Predstavitev kataloga letošnje kolonije sKultura Z navdušenjem v novo desetletje!

“Obrnili smo nov list, saj vstopamo v drugo desetletje delovanja in zato je nova tudi oblika kataloga likovne kiparske kolonije sKultura!” je bil jasen Marjan Breščak, duša in z Mariom Muccijem ter sodelavci glavna sila kiparske likovne delavnice v Jeremitišču pri Štandrežu, ko je v petek zvečer, 7. decembra, nagovoril prisotne v lepi dvorani Fundacije Goriške hranilnice.

Sodobno oblikovan barvni večjezični katalog kiparske delavnice sKultura, v katerega so zapise prispevali dr. Damjan Paulin, organizatorji in Jurij Paljk, je lepo oblikoval goriški

Marjan Breščak

umetnik Franko Žerjal, ki je sicer štandreški organizatorjem zvest od samih začetkov.

V izjemno slabem vremenu, saj je sneg v petek zvečer prinesel tudi v Gorico in na Goriško zimске razmere, se je lepo število štandrežev in kiparjev zbralo v palači Fundacije Goriške hranilnice in prisluhnilo najprej domačinki Marti Bizjak Zorn, ki je prepričljivo in z velikim občutkom za lepo z igranjem na citre poskrbela za prijeten uvod v kulturni večer.

Domačin dr. Saša Quinzi, kustos Pokrajinskih muzejev, je vodil večer, medtem ko sta domačinki iz Štandreža Chiara Mucci in Cristina Marussi v slovenskem in italijanskem jeziku prebirali zapise o posameznih umetnikih, Mario Mucci pa je poskrbel, da

so se na platnu videli fotografski posnetki z zadnje kiparske kolonije. Jurij Paljk, ki od samega začetka likovne kolonije sKultura domačine nagovarja, naj vztrajajo, je v svojem posegu poudaril predvsem veliko bogastvo, ki ga je sKultura prinesla v Štandrež in širšo goriško okolico, kot je tudi nagovoril organizatorje, naj vztrajajo v teh hudih in umetnosti nenaklonjenih časih. Prisotnost vaškega župnika, dekana Karla Bolčine, in številnih domačinov ter seveda ki-

parjev je organizatorje gotovo prepričala, da bodo nadaljevali s pomočjo sponzorjev, med katerimi je tudi Fundacija Goriške hranilnice, v imenu katere je organizatorjem čestital dr. Mauro Candotti, medtem ko je ob koncu prireditve v imenu organizatorjev društva sKultura 2001 Marjan Breščak predstavil tudi širokopotezni načrt izdelovanja večjega mozaika in skulpture, ki jo nameravajo umestiti na nekdanjo državno mejo pri Štandrežu. V sodelovanju z ljubljansko

Akadamijo umetnosti in spilimberško Visoko šolo mozaikov bodo namreč naredili večji kip z mozaiki, v katerih bodo upodobljeni evropski zavetniki: sveta brata Ciril in Metod ter sveti Benedikt.

“Da ne bi pozabili, kdo smo, predvsem pa, da bi tudi prihodnji rodovi vedeli, da tod hodimo in so hodili ljudje in da meja, ki jih je delila, ni bila samo gospodarskega značaja!” je bil jasen Marjan Breščak.

ZUT

Kratke

Vzpostavljen nov spletni portal s kulturno ponudbo v Ljubljani

Slovenska prestolnica se lahko pohvali z novim spletnim portalom KIC Ljubljana - Kulturno informacijski center Ljubljana. Portal razvršča dogodke v deset kategorij: arhitekturo in oblikovanje, glasbeno umetnost, gledališče, intermedijsko umetnost, področje knjig, kulturno dediščino, likovno umetnost, ples ter v posebno kategorijo za otroke.

S portalom KIC Ljubljana želijo na enem mestu podati vse bistvene informacije o kulturnem dogajanju v Ljubljani. KIC ni le koledar dogodkov, temveč ponuja uporabnikom prijazne, kakovostne in enotno urejene informacije o kulturnih dogodkih ter obenem omogoča producentom učinkovitejšo načrtovanje dogodkov, so sporočili iz Mestne občine Ljubljana (MOL).

Portal omogoča vnašanje informacij o kulturnih prireditvah prek spletnega obrazca za objavo dogodka. Izvajalci kulturnih prireditev se lahko na portal prijavijo sami in skrbijo za obveščanje in promocijo lastnih dogodkov. Uredniški odbor, v katerem so predstavniki oddelka za kulturo na MOL, pa si pridržuje pravico do končne presoje o objavi posameznega dogodka.

Portal, ki bo dostopen tudi preko spletnih mest MOL in Turizem Ljubljana, bo omogočal tudi zbiranje in analizo različnih podatkov o kulturnem dogajanju v Ljubljani. Vsebine spletnega portala KIC bodo dostopne tudi turistično informacijskim centrom v Ljubljani.

Spletni portal je nastal v sodelovanju oddelka za kulturo na MOL in podjetja Enki komunikacije. Zasnovan je po zadnjih težnjah spletne produkcije in na podlagi zadnjih tehnologij. MOL je za vzpostavitev in izdelavo portala namenila 5787 evrov. Podoba portala je delo skupine mladih oblikovalcev Ansambel, študentov Akademije za likovno umetnost in oblikovanje.

Sedemdesetletnica smrti književnika Jože Lovrenčiča

Pred 70 leti je 11. novembra v Ljubljani umrl Joža Lovrenčič, priznani slovenski pesnik, pripovednik in prevajalec. Rodil se je v Kredu pri Kobaridu 2. marca 1890. Po maturi je na graški univerzi študiral slavistiko in latinščino. Poučeval je v Gorici, Trstu in najdlje v Ljubljani.

Joža Lovrenčič velja za začetnika ekspresionizma na Slovenskem. S pesmimi je sodeloval v Ljubljanskem zvonu, od leta 1910 do leta 1944 pa zlasti v Domu in svetu. Izbor njegovih liričnih pesmi z naslovom Deveta dežela, ki velja za prvo ekspresionistično zbirko, je izšel leta 1917 v Trstu. Leta 1939 je izšla njegova epska pesnitev Sholar iz Trente, Goriška Mohorjeva družba

pa je delo uvrstila med redne knjige za leto 2001. Osrednji motiv dela spominja na Goethejevega Fausta. Omeniti velja še njegove dijaške spomine iz goriškega šolanja v povesti Med Scilo in Karibdo, ki jo je prav tako izdala Goriška Mohorjeva družba leta 1954. Pred knjižno izdajo so ti spomini izhajali v dijaškem listu Mentor, ki ga je urejal prav Joža Lovrenčič.

V spominskih zapisih ob njegovi smrti beremo, da je Joža Lovrenčič po drugi svetovni vojni doživel huda ponižanja, zasramovanja, bedo in trpljenje. Komunistični oblastniki so ga postavili pred sodišče, ker je prekršil kulturni molk in ker je proti koncu vojne v času nemške okupacije ustanovil in vodil slovensko gimnazijo v Gorici. Po prizivu je bil izpuščen iz zapore, a državljanjskih pravic mu niso še dali.

Leto pred njegovo smrtjo je v Trstu izšla pri založbi Tabor kraška zgodba Duhovin. Za omenjeno pesnitev, ki jo je opremil akademski kipar France Gorše, je Lovrenčič uporabil psevdonim Volčič Jern. Radijski oder je to delo in nekaj drugih njegovih prevodov tudi izvedel. Njegovo zadnje delo je bil prevod Ovidovih Metaformoz, ki so ostale v rokopisu. / (mab)

Jože Lovrenčič

Odprte razstave fotografskih umetnin CastrumFoto 2012: preobleka

Na jubilejnem 10. mednarodnem fotografskem srečanju CastrumFoto, ki je potekalo v Vipavskem Križu med 29. junijem in 1. julijem 2012, je sodelovalo enajst ustvarjalcev: Egon Bajt, Primož Breclj, Nataša Košmerl, Andrej Perko, Polona Perko, Borut Peterlin, Katja Pintar, Bojan Radovič in Sašo Vrabčič iz Slovenije ter Lorella Klun in Roberto Kusterle iz Italije. Avtorji in avtorice so ustvarjali o temi *Preobleka*, ki jo je določil organizator srečanja.

Fotografsko srečanje CastrumFoto, ki poteka pod okriljem Pilonove galerije Ajdovščina, je namenjeno izmenjavi teoretskih mnenj in fotografskih izkušenj med

povabljenimi ustvarjalci. Prav zato Primož Breclj, pobudnik in organizator srečanja, vsako leto vabi ustvarjalce in ustvarjalke, ki zagovarjajo raznolike slogovne

pristope in pripadajo različnim generacijam. Fotografiji in fotografije so nastanjeni na domačiji Andreje in Andreja Perka v Vipavskem Križu, ki nudi ustvarjalcem kreativni ambient. Domači in tuji avtorji med tridnevno ustvarjalnim druženjem spoznajo tudi Vipavsko dolino in njeno naravno ter kulturno dediščino.

K temi letošnjega srečanja Preobleka, ki je izjemno široka in mnogopomenka, pristopajo ustvarjalci in ustvarjalke iz različnih krogov. Med njimi so namreč tako mednarodno uveljavljeni fotografi in ustvarjalci, ki se ukvarjajo tudi z drugimi oblikami umetniškega izražanja, kot avtorji mlajše generacije, ki šele končujejo študij fotografije. Razstavljeni dela zato

kažejo raznolike vsebinske, oblikovne in estetske pristope, v grobem pa jih lahko strnemo v dva sklopa. Posamezni fotografi se tematike lotevajo v kontekstu avtorefleksije fotografskega medija, ki obsega raziskovanje značilnosti, kakovosti in materialnih določil fotografije. V drugi, obsežnejši segment, pa sodijo tista dela, ki izhajajo iz simboličnega pomena naslovne besede in obravnavajo preobleko v kontekstu spreminjanja človekove vizualne podobe, njegove identitete in zgodovine v različnih dobesednih in prenesenih pomenih.

Razstava, na kateri bodo razstavljeni Egon Bajt, Primož Breclj, Lorella Klun, Nataša Košmerl, Roberto Kusterle, Andrej Perko, Polona Perko, Borut Peterlin, Katja Pintar, Bojan Radovič, Sašo Vrabčič (kustosinja je Nataša Kovšca) in ob kateri bo izšel katalog z besedilom Nataše Kovšca in reprodukcijami nastalih del, bo odprta doživela v Pilonovi galeriji Ajdovščina v petek, 14. decembra, ob 19. uri, na ogled pa bo do 13. januarja 2013.

Brez duše ne gre, ne v življenju ne v Evropi

Peterle gost srečanj mladih za etiko in prihodnost v Trstu

Na srečanju mladih za etiko in prihodnost, ki letos potuje “v višine in globine”, je v petek, 30. novembra, bil gost ugleden predavatelj. O temi evropske krščanske duše je spregovoril evroposlanec Lojze Peterle (od leta 2004), eden od utemeljiteljev slovenske države, vidni predstavnik Nove Slovenije, član predsedstva Konvencije za prihodnost Evrope, kandidat predsedniških volitev leta 2007, prvi predsednik slovenske demokratične vlade med leti 1990 in 1991, dvakratni zunanji minister, družbeno angažiran kristjan in topel sogovornik, Lojze Peterle. Zaznamuje jo ga močne vrednote, širok pogled, čut za odgovornost in prodorna argumentacija, s čimer presega vrtičkarstvo politikantov, hkrati pa Evropi predstavlja tisto, kar je res najbolj naše. Brez medijskega pompa se je srečal z lepo skupino mladih Tržčanov na pobudo programskega vodje srečanj Tomaža Simčiča in ob uvodnih besedah novinarja Iva Jevnikarja.

Peterle prihaja iz generacije, ki je mislila, da je svet še popravljiv. Kaj pa mu odgovarjajo mladi demonstranti, ki se te dni zbirajo na slovenskih ulicah? “Demonstriramo proti republikli

Sloveniji”. Peterle je eden redkih, ki ni biografsko zaznamovan s političnim udejstvom v prejšnji državi, njegova javna pot se je začela v študentski katoliški skupini (revija 2000). Se še spominjate nedeljske oddaje *Še pomnite tovariši*, ki je ob devetih delala za protiutež prenosu sv. maše ob desetih? Veliko ostankov marksistične misli prepoznavamo tudi v današnji slovenski Cerkev, bistven korak naprej bomo lahko naredili samo, če se bomo kot narod spravili z našo skupno zgodovino. Vsaka pravična družba mora najprej rešiti bistveno vprašanje, kako živeti z razlikami. Velike ideologije drugačnost onemogočajo z gloriifikacijo ene, najboljše kaste, rase, mentalitete. Jan Kulakowski je v knjigi *Zasužnjeni um* pisal o tem, kako je marksizem pridobil intelektualno silo z “veseljem do moči”. Druga možnost je odprta, demokratična družba: razlik ne ignorirati ali ukinjati, temveč z njimi živeti.

Peterle se je ob treh krščanskih demokratih, ki so ustanovili Evropo - Schuman, De Gasperi in Adenauer - oprl na misleca “evropske duše” Jacquesa Delorsa. Bil je hkrati socialist in katolik, kar pri nas ni možno, saj je v Sloveniji levica sinonim za ateis-

tičnost. Ob Montainovi zamisli za deklaraciji o človekovih pravicah je torej krščanska demokracija nudila izhodišče za spoštovanje dostojanstva vsakogar v skupnem prostoru. Naše, evropske temelje je postavilo krščanstvo z maksimom “ljubiti svojega bližnjega kot samega

samo, ker se nekateri teh niso držali.

Če bi vzeli zares človekovo dostojanstvo, bi lahko relativizirali koncept manjšine in raje govorili o Slovencih ali slovenski skupnosti v Italiji in na Korškem. Peterle je opozoril, da ideja državotvornosti ni bila izključno domena 57. številke Nove Revije, Rupla ali SDZ: veliko vlogo je imela Draga, k slovenski državi je pozivala že knjiga *Slovenija 1968 - Kam?*, ki so jo izdali slovenski razumniki na tujem.

Evropska krščanska duša ni samo

Lojze Peterle in Ivo Jevnikar

sebe”, kar pomeni igrati 1:1. Lastnih temeljev ne znamo interpretirati na moderen način, a bi jih lahko, saj ideja enakosti ne temelji na liberalistični doktrini. Demokracija kot kultura kompromisa, dialoga, sodelovanja, sožitja in preseganja razlik, ne pa polarizacije, ima krščansko podlago. Živeti skupaj (v družini, družbi, naciji, Evropi) predpostavlja delitev osnovnih načel in skupnih pravih igr. V krizi

duša nedeljskih kristjanov. Vera ni privatna zadeva, religija niso samo zidovi, temveč so ljudje, ki živijo vero v javnosti. Moramo biti krščansko aktivni in izraziti svoj vrednotni DNK, pravi Lojze Peterle, saj brez duše ne gre: ne v življenju ne v Evropi. Naslednjic se mladi “za etiko in prihodnost” zberejo v petek, 18. januarja, ko bo Branko Klun predaval o evoluciji.

Jernej Šček

Kratke

Božični sejem v Nabrežini

Slovensko kulturno društvo Igo Gruden iz Nabrežine prireja v društvenih prostorih od srede, 12., do sobote, 15. decembra, Božični sejem. Vse štiri dni bo od 16. do 20. ure odprta prodajna razstava unikatnih uporabnih in okrasnih izdelkov iz volne, lesa, recikliranega papirja, suhega cvetja, barvane svile ter drugih materialov. Na prodaj bodo tudi božični okraski, voščilnice, čipke in nakit. Novost letošnjega sicer tradicionalnega sejma bo Zeliščarski kotiček z raznovrstnimi naravnimi izdelki, Bachovimi cvetovi in strokovno literaturo. Med stojnicami se bodo vsak dan zvrstili nastopi pevskih, glasbenih, baletnih in dramskih skupin, pravljice, delavnice, likovne razstave in predstavitev novoletnega društvenega koledarja o temi pesniške zbirke Jadranski biseri, za katero se je Anton Aškerc navdihoval na naši morški obali. V raznolikem programu se bo zvrstilo več prireditev. V sredo, 12. decembra, je bil uri nastop Otroške baletne skupine Releve' in predstavitev društvenega koledarja Jadranski biseri. Sledila sta delavnica Makramejčkanje za otroke in predstavitev likovnih razstav Ani Tretjak in Luise Tomasetig, nakar je dan sklenil nastop MIPZ Igo Gruden. V četrtek, 13. decembra, ob 17.00 bo nastopila osnovnošolska dramska skupina Jaka Štoka s prikazom "Če zime ni...", ob 18.30 pa Mladinski orkester Godbenega društva Nabrežina; v petek, 14. decembra, bo ob 17. uri nastop Dekliškega pevskega zbora Kraški slavček; ob 17.30 delavnica Časovne banke Palček o dajanju in prejemanju; ob 18.30 nastop gojencev šole Associazione Musicale Piano Suzuki iz Trsta. V soboto, 15. decembra, ob 17. uri bosta Združenje staršev osnovne šole Virgil Šček in Časovna banka Palček predstavila svoje delovanje; ob 17.30 bo Biserka Cesar pripovedovala pravljico "Zverjašček"; sledila bo delavnica Izdelaj svojo pošast; ob 18. uri bo delavnica "Makramejčkanje" za odrasle; ob 19. uri nastop gojencev skupine Musica d'Insieme.

Skupne strategije za preprečevanje požarov na Krasu

V Narodnem domu v Trstu, ki je danes sedež Visoke šole za prevajalce in tolmače, je bil v petek, 30. novembra, posvet o izvajanju čezmejnega projekta Kras - Carso o zagotavljanju trajnostnega upravljanja naravnih virov in teritorialni povezavi s skupnimi strategijami na čezmejni ravni. V sklop teh aktivnosti sodi tudi študija

z naslovom Gozdni požari in ekosistemska kompleksnost tržaškega Krasa, ki so jo na pobudo tržaške pokrajine izvedli raziskovalci tržaške univerze.

V sam čezmejni projekt je vključenih kar 17 partnerjev - pet občin slovenskega Krasa, vse občine tržaške pokrajine ter različne druge ustanove. Na predstavitvi omenjene raziskave sta pozdravila podpredsednik Pokrajine Trst Igor Dolec in pokrajinska odbornica Mariella Magistri De

Francesco. Uvodoma je problematiko osvetlil znani tržaški botanik, prof. Livio Poldini, ki je govoril o strukturalni kompleksnosti kraških gozdov. Ugotavljal je, da gozdovi sestavljajo več kot 55 % ozemlja tržaške pokrajine, najbolj razširjen je mešan listnati gozd, v katerem prevladuje hrastičje, še vedno pa je precej tudi borovega gozda. Poldini je tudi ugotavljal, da je na Krasu veliko poraščene gmajne, tako da moramo govoriti o širokih sestojih grmičevja. Požarno ogroženost na Krasu povečuje vse več suhljadi oz. padlega drevja ter dejstvo, da glavnino površin ne pasejo ali čistijo in negujejo. Raziskovalka tržaške univerze Marisa Vidali pa je spregovorila o pripravi specifičnih zemljevidov o ogroženosti ozemlja glede gozdnih požarov. Predstavila je metodologijo za ugotavljanje požarne ogroženosti, ki temelji na poznavanju rastlinja, ki uspeva v določenem okolju in različnih klimatskih razmerah. Zato so pripravili zemljevidi sestavljeni tako, da odražajo stvarnost na območju v posameznih mesecih leta, saj je jasno, da različne vremenske razmere bistveno vplivajo na nevarnost širjenja ognja. Ob poletnih mesecih sta tako za gozdne požare zelo nevarna februar in marec, ki sta navadno kar sušna meseca.

Tematiko so poglobili tudi drugi nastopajoči, ki so poudarili zlasti sodelovanje med različnimi strukturami in službami na območju.

ZCPZ Pesem jeseni

V znamenju Vinka Vodopivca in Ubalda Vrabca

Vinko Vodopivec je priporočal pevcem, naj natančno naštudirajo skladbe in naj jih vedno zapojejo z občutkom, kot skladatelj pa je poudarjal izvedljivost skladb, ki morajo biti napisane z upoštevanjem zmogljivosti ciljnih pevcev. Ubald Vrabec je v svojih spisih govoril tudi o poslušanju zborov, saj je na koncertih pogrešal prisotnost pevovodij, za katere naj bi bila izostritev kritičnega čuta s poslušanjem slabih in dobrih zborov, kot tudi spodbujanje pevcev, naj redno zahajajo na koncerte, nezapisana dolžnost. Misli obeh skladateljev, ki sta s svojo zavzetostjo pripomogla k napredku sloven-

ske zborovske kulture, je citiral predsednik Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta Marko Tavčar na letošnji reviji Pesem jeseni, ki je potekala v znamenju okroglih obletnic smrti teh dveh zaslužnih umetnikov. V športnem centru Zarja v Bazovici je pred začetkom revije povedal uvodno misel tudi župnik Žarko Škrlič, ki se je zahvalil vsem cerkvenim pevcem za redno sodelovanje pri bogoslužju in je označil kot popolnejše tiste zbere, ki pojejo tako v cerkvi kot v koncertnih dvoranah ali na tekmovalnih. Taki so tudi zbori na reviji Pesem jeseni, katere se je letos udeležilo devet skupin iz tržaške pokrajine. Petra Križman-

čič je povezovala spored, v katerem so med nabožnimi in posvetnimi skladbami izstopale predvsem priljubljene pesmi v ljudskem tonu. Ponarodeli motivi imajo namreč s svojo neposredno sporočilnostjo glavno mesto v reviji, ki poteka pod skupnim imenomalcem razbremenjene netekmovalnosti in prijetne domačnosti. Kot prve so jo posredovale pevke ženskega zbora Prosek Kontovel, ki ga vodi Marko Štoka, nato je z občutenim ptjem nastopil mešani zbor Barkovlje pod vodstvom Aleksandre Pertot. Petčlanska ženska cerkvena pevska skupina Zgonik je ponudila prikaz svojega samozavestnega urjenja komornega petja z mentorico Zulejko Devetak, Fantje izpod grmade so se predstavili v pomplajeni zasedbi

in dobri formi pod vodstvom Hermana Antoniča, cerkveni zbor iz Križa je z Marijo Sturman naštudiral tri tržaške ljudske pesmi v priredbah Milana Pertota. Vas, ki je gostila dogodek, so zastopali pevci mešanega zbora Lipa, ki jih je Tamara Ražem Locatelli vodila pri izvedbi trojice skladb tržaških avtorjev. Med dolgoletnimi protagonisti revije je predstavljala novost nastop Jarja Jarca, ki je z letošnjim letom prevzel vodstvo mešanega zbora Skala-

Slovan iz Gropade in Padrič. Zbor Sveti Jernej z Opčin je nastopil v dvojni zasedbi; tokrat bolj otožno naravnani člani mešani zbor izbral monografski program Vrabčevih skladb, s katerimi je znal kot vedno vrednotiti sočno barvo skupinskega zvoka

kot tudi soliste. Revijo je tudi letos podprla Slovenska prosvetna matica.

PAL

Velika zakonska pridobitev za Kras

Poenostavitev hidrogeološke zaščite na kmetijskih površinah

V četrtek, 6. decembra 2012, je dežela Furlanija Julijska krajina odobrila pomembno spremembo hidrogeološke zaščite, ki postaja na ta način manj obremenjujoča za primarni sektor. Potrebo po spremembi omenjene zaščite so izrekli kmetijske organizacije že pred leti. Za spremembo se je Dežela Furlanija Julijska krajina obvezala leta 2010 s podpisom Protokola za medregijsko zaščito vina Prosecco DOC. Neustreznost hidrogeološke zaščite je potem potrdil tudi razvojni načrt za kmetijstvo na Tržaškem, ki je bil pripravljen leto kasneje.

Nov zakon določa zlasti oprostitev omenjene zaščite na katarskih parcelah, ki imajo povprečni nagib pod 30% in spadajo v homogena območja E3, E4, E5 in E6, to so kmetijske površine.

Sprememba bo omogočila manjše birokratske zahteve za kmetijske obrate, predvsem kar zadeva

spreminjanje kultur na kmetijskih površinah, kar je predstavljalo po do sedaj veljavnem zakonu zamudne in finančno zahtevne postopke.

Igor Gabrovec (foto DPD)

Omenjena sprememba ne bo vplivala na zazidljivost zainteresiranih območij, saj določanje teh ostaja v pristojnosti občinskih regulacijskih načrtov.

"Sprememba hidrogeološke zaščite, ki je bila uvedena leta 1936, spada v sklop posegov za

– najmanj 15 let –, pri kateri je sodelovalo več akterjev. V prvi vrsti Kmečka zveza in deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, ki je v tem primeru glasoval v nasprotju z nakazano volilno določbo svoje svetniške skupine. "Kaže namreč, da se za to potezo, ki olajšuje delo naših kmetov, niso vsi zavzeli, niti tisti, ki se imajo za naše prijatelje. V tem primeru je pomembno vlogo namreč odigral odbornik za kmetijstvo Violino".

Franc Fabec (foto IG)

Gabrovcu je v teh letih končno uspelo v nalogi, ki si jo je zastavil že ob nastopu svojega zakonodajnega mandata. "Nasprotnikov je bilo kar nekaj. Zlasti v levi sredini se bojijo, da bo ta popravek sprostil gradbene spekulacije na Krasu. Tistim, ki mi postavljajo te razloge, odgovorjam s prepričanjem, da se lahko ta zakon gotovo izboljša. Potrebno pa je na prihodnjih deželnih volitvah zmagati", je dejal deželni svetnik SSK.

V Društvu slovenskih izobražencev

O izvolitvi Boruta Pahorja za predsednika Slovenije

O zadnjih novostih, do katerih je prišlo na slovenski politični sceni prejšnji teden, so se v Peterlinovi dvorani razgovorili trije gostje, in

predsedniških volitev v Sloveniji, ki so ga spremljali številni politični protesti z nemiri. Glede na to, da je politična situacija tako v Sloveniji kot v Italiji zelo zapletene

Andrej Černic, Miro Petek in Peter Močnik (fotoKroma)

sicer perspektiven goriški novinar Reporterja Andrej Černic, novinar in nekdanji poslanec slovenskega državnega zbora Miro Petek in tajnik Slovenske skupnosti Peter Močnik.

Vsi so izhajali iz enake izhodiščne točke: iz drugega kroga

na, so ju primerjali kot članci Evropske unije s podobnimi težavami, ki se še stopnjujejo zaradi gospodarske krize.

Prvi je spregovoril Andrej Černic, in sicer si je zastavil prvo izhodišče, kako naj jemljemo zmago Boruta Pahorja kot predsednika

države. Najprej je treba njegovo zmago postaviti v kontekst demonstracij proti politiki, saj je ta dobila negativno konotacijo. Dejstvo je, da so zabeležili zelo nizko, kar je za volitve, ki so glede na pomembnost takoj za parlamentarnimi, negativni rekord. Presenetljivo je, da Türku ni uspelo priklicati več volivcev, da bi ublažil poraz. Drugo Černičevo izhodišče je zadevalo "novo" in "staro" levico. Spregovoril je o Jankoviču, ki je Türka stalno podpiral, pa o predsedniku Socialnih demokratov Igorju Lukšiču in o dejanskem političnem stanju v Sloveniji, ki je po njegovem mnenju rezultat dogodkov zadnjih mesecev.

Miro Petek je dejal, da je sam glasoval za Boruta Pahorja, in poudaril, da je s tem "sam izbral manjše in lepše zlo". Kar se protestov tiče, pa je sam mnenja, da jih podpirajo mediji, saj je dovolj, da ti objavijo napise na transparentih in takoj potegnejo množico za sabo. Miro Petek je četrto stoletje delal v medijih in je prav zato hudomušno pripomnil, da zaradi starih ideologij večkrat sam ne veš, ali si bil na is-

tem dogodku kot novinar, ki je napisal članek. O Pahorju pa je izjavil, da je bil najslabši predsednik vlade doslej, a bo dober predsednik države, ker je dober retorik in bo v slovenskem prostoru deloval povezovalno. Nasprotno z njim je Türk v svojem mandatu zastopal le del slovenske populacije. Petek je o nekdanjem predsedniku države še dejal, da ne verjame, da bo sestopil iz politike, ker je političen parket zelo dobro zloščen in predstavlja veliko blišča.

Nazadnje je svoje mnenje povedal še Peter Močnik, in sicer o več zadevah. Govoril je o Türkovih napakah, zrežiranih protestih, o slovenskem neučinkovitem sodstvu in prizemnih državnihih blagajnah ter o tiam, kako mladi čutijo danes Slovenijo zelo oddaljeno. Dejal je, da je povsem logično, da ljudje gredo na ulico, če jim odvzameš socialno varstvo. Sam je mnenja, da bi bilo treba najprej rešiti materialne težave in pustiti strankarske zdrahe v ozadju. Svoj poseg je končal z željo, da bi v prihodnje Pahor, če je bil kot predsednik vlade zelo zaposlen in ni imel posluha za manjšinsko problematiko, vsaj sedaj sprejel manjšinsko predstavništvo, prisluhnil težavam in poiskal rešitve skupaj z italijansko vlado.

Štn

Foto Z. Vidua

GROPADA Informativno srečanje SSK

Skupaj in odločno proti uplinjevalniku

Skupaj in odločno proti uplinjevalniku, za bodočnost mesta, pristanišča in naših vasi, je bil naslov informativnega večera, ki ga je v četrtek, 6. decembra, priredila stranka Slovenska skupnost v dvorani kulturnega društva Skala v Gropadi. Srečanje je bilo predvsem informativnega značaja, saj so bile na voljo vse informacije, ki zadevajo vsebino načrta multinacionalke Gas natural, pa tudi točen kartografski izris predvidene trase novega elektrovođa podjetja Terna, ki naj bi povezoval Trebče z Žavljami ter tako dovajal energijo uplinjevalniku. Kot je ob pogledu na dvorano uvodoma ugotavljal deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, je občinstvo sestavljala skorajda izključno skupina slovenskih javnih upraviteljev in

Foto IG

že znanih 'obrazov', ki so zaradi svoje funkcije že itak seznanjeni s premiki glede infrastrukturnih posegov na območju tržaške pokrajine: interesentov, ki jim zaradi gradnje vzemljenega elektrovođa protičasna razlastitev zemljišč, žal ni bilo! Problem je še kako hud, zlasti zaradi nelojalnosti dežele. Vedenje funkcionarja Giustija, ki je na seji deželne storitvene komisije samovoljno presojal negativna stališča pokrajine in tržaške občine v prid graditelju Gas natural, je postavilo v skripce samega predsednika deželne vlade Renza Tonda, ki bo po mnenju Gabrovca zoper njega uvedel disciplinski postopek. "Funkcionar bo moral odgovorjati za zlorabo oblasti. Čudim pa se, da je o tako delikatni zadevi odločil z lahkim srcem. Znano je namreč, da so funkcionarji navadno zelo oprezni pri svojih odločitvah in si težko prevzamejo tako pomembne odgovornos-

ti...", je izjavil pokrajinski tajnik SSK Peter Močnik, ki je kot odvetnik že stopil v akcijo kot pravni zastopnik Republike Slovenije in drugih oseb, ki jih bo morebitna gradnja uplinjevalnika tako ali drugače prizadela. Močnik je zato pozval čim večje število lastnikov parcel, ki tvega-

Zadeva glede gradnje žaveljskega uplinjevalnika se vleče že vrsto let. Dolinska občina je že pred šestimi leti, se pravi od samega začetka, načrtno nasprotovala, "in sicer zaradi pomanjkljive dokumentacije, ki je spremljala genezo in kasnejši potek načrta", je dejala županja Fulvia Premolin,

jo razlastitev svojih zemljišč za speljavo podzemne trase elektrovođa, naj množično vložijo skupinske tehnične ugovore zoper načrt. "Preveriti je treba, ali je ta projekt sploh skladen z določili zaščitnega zakona in s togimi predpisi evropske zaščitne normative Natura 2000". Tajnik obenem dvomi o lastnosti javne koristi, zaradi katere bi morali lastnike zemljišč razlastiti; prav tako mu ne gre v račun izjava pristojnega ministra Passere glede pomena, ki bi ga uplinjevalna struktura imela za razvoj države, "preprosto zato, ker država energetskega načrta sploh nima"! Italija ima namreč več plina od tega, kar ga dejansko potrebuje". Očitno gre za biznis prodaje ali celo preprodaje plina in elektrike, ki bo dobičke vlagal v žepne investitorjem, obenem bo oškodoval delovanje tržaškega in koprškega pristanišča, kar verjetno prav tako sodi v strateške namere Italije ...

ki jo je že takrat skrbelo ponovno razdejanje občinskega ozemlja zaradi vzemljitve nove plinovodne trase. Tržaški občinski svetnik Igor Švab je prav tako segel po svojem zgodovinskem spominu, ki preprosto temelji na dejstvih. "Spominjam se, da so nekoč nekateri akterji, ki se danes hujujejo nad načrtom, bili svojčas njegovi podporniki", je dejal. Pred leti so namreč tile osebkii upali, da bo uplinjevalnik prinesel storitvene ugodnosti območju, "ko pa so razumeli, da bi se cena plina tržaških gospodarstev znižala za pičlih 20 evrov letno, so sunkovito spremenili mnenje. Drža SSK proti uplinjevalniku pa je bila od začetka neomajna", je poudaril. Dejstvo je, da se za tem načrtom skrivajo izredno močni energetski lobiji, ki bi našemu območju radi vsilili strukturo, ki bi vse prej kot energetskega namenoma služila borznim poslom preprodaje plina. "Temeljni argument, ki ga ima-

mo na naši strani, je nepopolnost predstavljene dokumentacije, zediniti pa moramo predvsem politične moči - občinska uprava se jasno giblje v tej smeri -, da bomo ta načrt dokončno izbrisali: v Brindisiju, kjer so snovali podoben objekt, je prvašnja politika zmagala in zloglasen načrt je tako propadel"! Predsednik vzhodnokraškega rajonskega sveta Marko Milkovič je podrobneje orisal kartografsko progo elektrovođa, ki bi od Padrič preko Ključa in Ricmanj segala do Žavelj. "Na razlastitvenem seznamu je 311 oseb, od teh je veliko Slovencev. Resnici na ljubo bi se razlastitveni postopek po vzemljitvi elektrovođa (tega naj bi vkopali 1,20 metrov v zemljo) spremenil v služnostno koriščenje. Dejansko bi pa naše ozemlje ponovno razdeljali". Osrednji objekt v Žavljah bi bil visok 26 metrov, njegove nosilne stene bi znašale pičlih 60 centimetrov, streha pa zgolj 40 cm. "Ti podatki potrjujejo našo zaskrbljenost: želimo se za vsako ceno znebiti železarne, v zameno pa nam ponujajo še večjo pošast"! Negativno stališče pokrajine je potrdil predsednik pokrajinskega sveta Maurizio Vidali, ki je prinesel novico, da bo tudi pokrajina vložila kazensko ovadbo, v imenu Agrarne skupnosti pa je Karlo Grgič še enkrat poudaril nesložnost nastopanja manjšinskih dejavnikov, zaradi česar nastradajo kraški domačini. Pretresljivo je bilo tudi pričevanje predstavnika tržaških gasilskih enot in vodje čezmejnega tehničnega urada Adriana Bevilacqua, ki je prisotnim razkril dokaj bolj zapleten infrastrukturni načrt od tistega, ki si ga javnost lahko predstavlja. Poleg osrednjega objekta za skladiščenje plina vsebuje načrt še druga dva prav tako nevarna objekta, in sicer pogonsko kabinu (od koder bi plin dovajali v cevi) in strukturo, poimenovano turbo gas, ki bi služila za zdaj nejasnim poslom v zvezi s preprodajo električnega toka.

Igor Gregori

Na Dolinskem Brdu

Dolga Krona: odpri so nov prodajni center

V obnovljenem hlevu na Dolinskem Brdu, kjer deluje Zadruga Dolga Krona, so v petek, 30. novembra, odpri nov prodajni center. S tem je omenjena zadruga, ki je nastala leta 1975 kot živinorejska stvarnost, da bi domačim kmetom po razlastitvah za širitev Trsta, gradnji naftnega terminala družbe SIOT in tovarno velikih motorjev pri Boljuncu omogočila uspešnejše koriščenje srenjskih površin na Brdu, dosegla velik uspeh. Od leta 1998, ko je zadruga hlev zapustilo še zadnje govedo, je zadruga Dolga krona začela obnovo hleva in spremembo namembnosti površin na Brdu, saj so začeli zasajati trajne nasade, vinograde in oljčnike, kar pomeni gotovo veliko ovrednotenje

teh površin, tudi upoštevajoč postavitev namakalnega sistema, ki naj bi začel delovati v prihodnjem letu. Sedaj pa se za združnike z odprtjem prodajnega centra, ki bo na-

Foto Kroma

menjen ponudbi proizvodov domačih proizvajalcev, končno začne tretja faza ovrednotenja teh površin in samega dela. Dolinska županja Fulvia Premolin je v svojem pozdravnem nagovoru podčrtala materialno, a tudi duhovno vrednoto, ki jo predstavljajo domači pridelki, ker govorijo o tradiciji in zgod-

beni tukajšnjih vasi, omenila pa je tudi nadgradnjo v smislu širjenja sodelovanja na sosednje občine v duhu Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje. Deželni svetnik Gabrovec je prodajni center na Dolgi Kroni označil za primer dobre prakse, ki kaže, kako je mogoče tudi s skromnimi sredstvi narediti veliko, če za dobrimi idejami stojijo ljudje. Predsednik Kmečke zveze Franc Fabec pa je zaželel, da bi center

postal referenčna točka za kmetne le dolinskega Brega, ampak vse pokrajine. Na odprtju so bili prisotni tudi predstavniki raznih ustanov in zavodov, ki sodelujejo z Zadrugo Dolga krona. Predsednik zadruga Dolga Krona Vojko Kocjančič je ob odprtju tako podčrtal pomen tega dosežka, saj je zadruga dosegla pomem-

ben mejnik v svojem delovanju, in se zaveda pomena še bolj učinkovitega koriščenja možnosti, ki jih daje Breg v prepričanju, da bodo mlade generacije v prihodnosti znale še bolj ovrednotiti naravne danosti in domače pridelke, ki so mogoče res količinsko skromni, a odlične kakovosti. O tej kakovosti, zlasti glede oljčnega olja, so v soboto, 1. decembra, spregovorili v sprejemnem centru Naravnega rezervata Doline Glinščine. Giacomo Ceccotti, ki se zavzema za ovrednotenje tukaj pridelanega oljčnega olja, je med drugim z navajanjem podatkov in računov poudaril, da oljkarje v naših krajih in razmerah stane proizvodnja litra oljčnega olja 14 evrov in da je zato primerna cena danj 20 evrov. Velik odmev je imela tudi degustacija predstavljenih vzorcev olja, ki sta jo vodila Gianni Degenhart in Marisa Cepach. Kakorkoli, v novem prodajnem centru, ki ga bo upravljal Robi Jakomin, bo mogoče ob sobotah med 9. in 13. ter med 15. in 19. uro kupiti vina in olja brežanskih vinogradnikov in oljkarjev, a tudi druge proizvode in dobrote, dodana vrednost te ponudbe pa je, da je vsa domača in je torej ne bremenijo stroški za prevoz.

Obvestila

Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm, Slovenski klub in Založba Mladika vabijo na srečanje ob izidu knjige Vilme Purič z naslovom Brez zime. O knjigi bosta spregovorila prof. Igor Škamperle in mag. Loredana Umek, prisotna bo tudi avtorica. Vabljeni v četrtek, 13.12.2012, ob 17.30, v Narodni dom v Trstu (Il. Filzi 14).

Slovenski raziskovalni inštitut (SLORI) in Inštitut za narodnostna vprašanja (INV) organizirata posvet z naslovom "Slovinci v sosednjih državah Republike Slovenije kot predmet raziskovanja v okviru nacionalnih, čezmejnih in mednarodnih projektov", ki bo potekal v petek, 14. decembra

2012, v prostorih Narodnega doma v Trstu.

Društvo Marij Kogoj od Sv. Ivana pri Trstu vabi na božično prireditev v nedeljo, 16. decembra 2012, ob 16.30 v dvorani Marijinega doma v ul. Brandesia. Na sporedu bosta predavanje z diapozitivi o romanju v Sveto deželo in kulturna točka z učenci večstopenske šole V. Bartol.

Spomladno in poletno potovanje z Novim glasom v letu 2013: Sardinija, 7 dni, od 22. do 28. aprila 2013, in Gruzija (Georgija) 8 dni na Kavkazu od 20. do 28. junija 2013. Vpisovanje se bo začelo v drugi polovici januarja. Prihodnji teden bomo objavili spored potovanj.

ŽUPNIJA POVIŠANJA SV. KRIŽA in GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabita na predstavitev knjige

Floriana Stefani - Danilo Sedmak

Jadranska oaza

Psiho-ekološki pogled

V petek, 14. decembra 2012, ob 18. uri
v dvorani Slomškovega doma v Sv. Križu

TRŽAŠKA KNJIGARNA Kava ob knjigi je bila res sladka

Malo poznana dekoracija sladic

Ob poročni pogostitvi angleške kraljice Viktorije leta 1840 je svate čakalo lepo presenečenje. Najbrž jim je ob pogledu na poročno torto zastal dih, saj še nikoli prej niso videli kaj podobnega! Sladicična masa je bila ovita v posebno oblogo, ki jo je sestavljala mešanica sladkorja in jajc. To je dajalo torti posebno eleganten videz, ki je bil dober za oči in okus. Na tak način so

Nadia Roncelli. Pred mizo, obloženo z barvitimi muffini, prigrizki in sladkarijami in z belim nadevom polim pandorom (zdel se je kot prava zasnežena gora!) in drugimi okrašenimi sladicami, je Nastja obnovila zgodbo svojega zanimanja. V veliko pomoč ji je bila televizijska oddaja o ameriškem cake designerju, slovitim Buddyju, še bolj pa ji je koristil internet, bodisi za

Nastja Milič in Nadia Roncelli (foto IG)

sladničarji torto obvarovali pred zrakom, ki bi lahko tudi v kratkem času skvaril nadev, saj hladilnikov v kuhinjah - niti kraljevskih - še ni bilo. Takratni dvorni sladničarji so nevede postavili temelje posebni dejavnosti, ki se je od Anglije razširila do ZDA, se tam otrešla elitnega predznaka in dobila komercialni zanos. Ta dejavnost je nato postala znana kot cake design, ki je v našem prostoru predmet pogumnih pionirjev. Mednje sodi mlada Nastja Milič, po poklicu tajnica na slovenskem novinarskem oddelku deželnega sedeža RAI, po navdihu pa strastna ljubiteljica dekoriranja sladic. Lepo število slušateljic je rade volje prislunilo njeni zgodbi in nasvetom, ko je na srečanju ob kavi v Tržaški knjigarni v sredo, 5. decembra, suvereno odgovarjala na vprašanja, ki jih je postavljala

nasvete bodisi za nakup popredbščin. Prav tako se je Nastja veliko naučila od gospe Molly, stalne udeleženke televizijske oddaje La prova del cuoco, ko se je pri njej v Veroni udeležila delavnice. Resnici na ljubo ta dejavnost ni poceni, saj pigmenti - so namreč iz naravnih sestavin - veliko stanejo. Osrednji element obloge je namreč sladkorna masa, ki jo sestavlja glukoza in voda. Zmes je pred uporabo podobna žogici pingponga, ki jo nato sladničar pigmentira in obdela po lastnem okusu. Ključno vlogo ima pri tej dejavnosti fantazija sladničarja. "Naročnika najprej vprašam za izhodiščno temo, nato sprožim svojo domišljijo". Kakšne sladice pa najraje krasi? "Nedvomno dvonadstropne torte, pri njih pride dekoracija najbolj do izraza!"

V Mirnu so odprli spominski muzej

"Spomni se name!"

V desni vežici mirenskega pokopališča so v nedeljo, 9. decembra, odprli spominski muzej, posvečen žrtvam jugoslovanskega komunističnega režima, ki so skušale prekoračiti državno mejo med Italijo in Jugoslavijo.

Septembra 1. 1947 je začela veljati mirovna pogodba med Italijo in Jugoslavijo. S tem je padla železna zaveza in državna meja je postala neprepustna in ena najbolj zastraženih v Evropi. Tisti, ki se niso strinjali s komunističnim režimom ali iz drugih razlogov, so skušali pobegniti v Italijo. To je bilo zelo tvegano dejanje, a želja po svobodi je bila močnejša od strahu pred smrtjo. Meja, ki je bila načrtovana od Šempetra do Mirna, je večinoma potekala po poljih. V nekaj primerih je meja razpolovila stanovanja, v Mirnu je celo del pokopališča pripadal Italiji in bodeča žica je omejevala mirensko pokopališče na dva dela. Ob meji je bil širši pas neobdelan, več deset metrov do meje kmetje niso smeli sejati ali saditi rastlin višjih od enega metra. Tako na primer niso smeli sejati koruze. V omenjenem obmejnem pasu je bilo kar nekaj "kanalov", po katerih so skušali pobegniti iz Jugoslavije. Ob goriškem pokopališču je bilo večkrat ponoči

slišati streljanje. Vzporedno z državno mejo je na jugoslovanski strani tekla ožja steza, po kateri so v rednih krajših presledkih nadzorovali mejo graničarji, ena skupina v smeri od Mirna proti Šempetru,

Foto DP

druga pa v obratno smer. Mejo je stražila vojska. Posebno oster režim varovanja meje je bil vzpostavljen po informbirojevski krizi leta 1948. Po podatkih Jugoslovanske ljudske armade je bilo v obdobju med letom 1948 in sredino petdesetih let število tistih, ki so jih na meji zajeli,

31.930. To so uradni podatki. Koliko je tistih, ki jim je pobeg uspel, in tistih, ki jih je zadel strel graničarjev, verjetno ne bomo nikdar izvedeli. Vsekakor je število enih in drugih zelo veliko. Očividci znajo povedati, da so ustreljene vozili na vozovih z volovjo vprego in pokrite z dračjem v Panovec. Od sredine petdesetih let prejšnjega stoletja se je število ilegalnih prehodov nekoliko umirilo, manj je bilo politično motiviranih prehodov, povečalo pa se je število tistih, ki so zapuščali Jugoslavijo iz ekonomskih vzrokov.

Spomni se name nosi naslov muzej, za katerega sta dali pobudo občina Miren-Kostanjevica in Goriški muzej. Na slovesnosti sta spregovorila župan občine Miren-Kostanjevica Zlatko Martin Marušič in predstavnica Goriškega muzeja Inga Brezigar Miklavčič, ki je prisotne seznanila, da ima za ta muzej velike zasluge ravnatelj muzeja Andrej Malnič, ki je trenutno v bolnišnici in kateremu je zaželela čimprejšnje okrevanje. Udeležence slovesnosti sta nagovorila tudi predsednik krajevne skupnosti Miren Roman Tomšič in predsednik Kulturnega društva Stanko Vuk Mavričij Humar. Zgodovinar Jakob Marušič je opisal namen in vsebino muzeja. On je tudi avtor razstave, medtem ko je za oblikovanje poskrbel Boris Blažko. Blagoslov muzeja in molitve za pobite in druge žrtve nasilja so opravili duhovniki katoliške in pravoslavne Cerkve ter imam islamske skupnosti. Nedolžne žrtve tega nasilja so bili pripadniki jugoslovanskih republik, ki so različnih veroizpovedi. Pri slovesnosti so sodelovali vokalna skupina Chorus 97, recitatorji in glasbeniki.

DP

ŠPETER Predstavitev lične knjige za otroke

Škratac Duluka pripoveduje

V telovadnici nižjih srednjih šol v Špetru so pred kratkim predstavili lično knjižico, ki je izšla pri zadruhi Most iz Čedad, napisala jo je Ada Tomasetig z naslovom *Škratac Duluka an druge pravce*. Ada Tomasetig je v Benečiji prava "institucija". Že več kot tri desetletja zbira in raziskuje slovenske ljudske pravljice, legende in stare navade Nadiških in drugih Beneških dolin. Kot pripovedovalka sodeluje na številnih srečanjih, tako z odraslimi kot z otroki, sooblikovala je več radijskih oddaj. V večdesetletnem izpisovanju je predelala največ pravljic, ki jih je poslušala doma kot otrok, nato se je odpravila do starejših domačinov, več pa je tudi pripovedki, ki so sadnjene domišljije, pa čeprav se vedno dogajajo v domačih krajih in znanih kotičkih.

V novi knjigi, ki je izšla v slovenskem beneškem narečju in italijanskem jeziku, so zbrane pripovedke, točneje sedem zim-

skih pravljic, katerih protagonisti je radovedni škrat, ki daje zbirki tudi naslov. To so prigode škratka, ki je - po domačem ve-

rovanju - živel pri njej doma, v domačem dimniku. Ob njem nastopajo sveti Miklavž in sveta Lucija, ne manjka ostrega mraza, ledenih studencev, slane in snega, pa tudi domačih in gozdnih živali in drugih figur, ki jih

pozna ljudska tradicija te zemlje.

Pravljice so napisane v slovenskem narečju, ki ga govorijo v njenem domačem kraju, in sicer v Sarženti pri Špetru, v italijanski jeziku jih je prevedla Ilaria Banchig, ki je avtorica tudi predstavila ter spregovorila o pomenu ljudskega izročila. V knjigi za otroke so pomembne tudi ilustracije, zanje je poskrbela Linda Cudicio.

Knjigo so predstavili na dobro obiskanem špetskem popoldnevu, ki je potekal ob prodajni razstavi *Stara dela za današnji Božič*, ki jo pripravlja Pro loco Nediške doline že deveto leto. Razstavljalcev je bilo tokrat več kot 80, prišli so iz Benečije, Slovenije in drugih krajev naše dežele. Vsem obiskovalcem so bili v dveh telovadnicah na voljo izdelki domače obrti, prave mojstrovine iz raznovrstnih materialov in najrazličnejših tipologij, od tkanin do lesenih okraskov, veznin in volne, od košar do knjig, sirov, klobukov, sveč in usnja. Vsi so se predstavljali z dvojezičnimi napisi. V prvi dvorani so bili obrtniki iz Nadiških dolin in Posočja, v telovadnici pa gostje. Med njimi je bilo tudi več mlajših razstavljalcev, saj, kot pravijo organizatorji, se za različne oblike ročne obrti odloča vedno več mladih, pa čeprav gre za dejavnost, ki jo le redki lahko opravljajo poklicno.

Obnovljeno delovanje združenja g. Mario Cernet Dobre novice za slovensko kulturo v Kanalski dolini

Tudi Kanalska dolina in njeni ljudje se otrešajo ostrih časov preteklosti, v katerih je bila ob preživetju glavna skrb usmerjena v ohranjanje slovenskih korenin, od kulture, jezika, identitete - osebne integritete. Slovenci v Italiji smo veseli, da stopa del naših rojakov na severnovzhodnem delu dežele FJK po svetlejši poti; pridružujemo se njihovu trudu za okrepitev čezmejnega sodelovanja, za razvoj območja in za ustvarjanje delovnih priložnosti, s čimer bodo lahko mlade generacije izrazile svoj ustvarjalni potencial na domačih tleh. V petek, 30. novembra, so na občnem zboru obnovili delovanje združenja g. Mario Cernet ob prisotnosti številnih članov iz Ukeve, Žabnic, Ovčje vasi, Trbiža in Bele peči. Pred-

sedniško mesto so zaupali županu občine Naborjet Ovčje vasi Alessandro Omanu, podpredsednik bo Gabriele Mo-

Alessandro Oman

schitz iz Žabnic, tajnica in blagajničarka je po novem članica IO SSO Anna Wedam iz Ukeve, svetovalca pa sta Mitja Jalen in Aleš Kodermac iz Bele

peči. Triletni mandat bo nova ekipa začela z dvema prireditvama do konca letošnjega leta.

Najprej bo na vrsti adventni koncert, in sicer v nedeljo, 16. decembra, ob 20. uri v župnijski cerkvi v Žabnicah. Nastopili bodo združeni cerkveni zbor iz Ukeve in Žabnic, zbor Tantom ergo iz Žabnic, pihalni orkester Kanalska dolina in registi Hörnerklang Alpe Adria iz avstrijske Koroške. Priložnost za srečanje med Slovenci v Kanalski dolini bo še v nedeljo, 30. decembra, ob 15. uri v župnijski cerkvi v Ukvah, kjer bodo organizatorji združenja Cernet izvedli božični koncert. Ob domačem cerkvenem zboru bodo zapeli zbori iz Slovenije, iz avstrijske Koroške in iz Števerjana, igralka na citre se bo pripeljala iz Rateč, poslušalci pa bodo prisluhnili tudi recitaciji domačih otrok.

Jernej Šček

GORIŠKI VRTILJAK Abonma Veliki in Mali polžek Skrivnost Pekarne Mišmaš in Paketa Pika Net

Goriški vrtiljak, abonmajski niz predstav za učence osnovnih šol in malčke zadnjih letnikov vrtec, ki ga šetnajsto leto prireja Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici ob strokovni pomoči SNG Nova Gorica in ob sodelovanju goriškega in doberdobskega ravnateljstva večstopenskih šol, je v tednu po sv. Martinu, v ponedeljek, 12., in v torek, 13. novembra, spet privabil v veliko dvorano svoje male abonente. Ponedeljkova predstava, z dvema jutranjima ponovitvama, je bila namenjena osnovnošolcem od drugega osreda dalje. Po predstavi *Kako je Oskar postal detektiv*, koprodukciji SNG Drama in Rozintea v izvedbi Andreja Rozmana Roze, ki je bila na sporedu v ponedeljek, 29. oktobra, in je spodbudno sporočala, "da kljub stiskam stvari marsikdaj niso tako brezizhodne, kot se zdijo, je tokrat prišla spet v goste uprizoritveno zelo bogata in scensko slikovita predstava *Pekarna Mišmaš*, ki je v koprodukciji Slovenskega mladinskega gledališča Ljubljana in Mini teatra v izjemno domiselni režiji Roberta Walta premierno zaživila v aprilu 1. 2007, a njena pravljčni čar in žar ostajata nespremenjena. Otroško besedilo, v kateri mali gledalci spoznajo, kakšne posledice ima pretirana radovednost, predvsem pa želena zavist, je izšla izpod iznajdljivega peresa Svetlane Makarovič že davnega l. 1974 in vsebuje vse, kar označuje njegovo bogato domišljjsko literarno ustvarjalnost: razigranost, igrivost, razposajenost, pravljčni junake... Protagonist je pek Mišmaš (Sandi Pavlin - starosta igralcev pri SMG), kateremu v pekarni pomagajo mesti in peči bele, sive in črne miške, ki so v resnici začarano ljudstvo. Njegov antagonist je mlinarica Jerdrt (kot zlobno šepavo babnico jo je čudovito orisala Marinka Štern), ki bi zelo rada izvedela, kdo pomaga peku, saj na videz nima pomagačev, in kakšno čarovnijo uporablja, da porabi tako malo moke. Pri tem se poslužuje svojega uboga mačka (sočutje

vzbujajoči Uroš Maček), ki je sestradan in truden in neprenehoma tepen. Pri Mišmašu najde tudi on toplo zatočišče in se z njim odpravi neznan kam, prav zato, ker so Mišmaša s svojo radovednostjo pregnali iz mesta vaščani, kljub temu da je revnim hrustljave žemljice podarjal. Pravljično-

pe, razumljive, predvsem pa nevsiljivo poučne predstave, zelo primerne za najmlajše gledalce. Tokrat je to bila predstava *Paket Pika Net*. Gozdna prebivalca, srnica Pika in srnjaček Net, ki hodi že v šolo in se marsikdaj s tem malce postavlja pred manjšo srnico, sta med smrekami našla paket, iz katerega se slišijo čudni zvoki. Ti sedeva vzbujajo njuno radovednost, pa tudi strah, da ni v njem kaj pošastno hudobnega. Kljub temu se opogumita in se približata paketu. Srnjaček, samo

Sandi Pavlin kot pek Mišmaš

st ozračja ustvarjajo poleg odlične igre nastopajočih sodobne tehnične odrske rešitve in lepi, razkošni kostumi Ane Savič Gecan ter maska Barbare Pavlin, ki je miškam dala velike zobke, da so prav ljubke in prepričljivo "mišje". K očarljivi celoti sodijo še koreografija Natalije Manojlovič, osvetljava (Matjaž Brišar) in zvok (Marijan Sajovic). Otroci so bili navdušeni nad predstavo in so se kar trli okrog peka Mišmaša, ko je ta ob koncu predsta-

Utrinek iz predstave Paket Pika Net

ve s svojo veliko košaro, polno lepo zapečenih kruhkov, stopil mednje. Res čudovita predstava! **Kaj se zgodi, če v gozdu srnica in srnjaček najdeta čuden paket?** Za Male polžke se je Goriški vrtiljak veselo zasukal v torek, 13. novembra, ko je v veliko dvorano KCLB prišlo v goste vselej dobrodošlo Gledališče Ku-Kuc, ki zna iz drobnih vsebin izdelati le-

na videz bolj "korajžen", pošilja srnico, naj pogleda, kaj je v škati. Ona iz nje povleče posamično radio, telefon, televizijo in računalnik, ki ponuja vse polno možnih igrac. Tako po naključju spoznata nove igrice, ki so zabavne, a tudi nevarne, če z njimi pretiravamo. Če so otroci preveč časa pred računalniškimi ali televizijskim zaslonom, izgubljajo dragocen čas, ki bi ga lahko posvečali prijateljem. Predstava s sodobno vsebino, uokvirjeno v svet živalic, ki znajo še posebno privlačno spregovoriti otrokom, po zamisli Urške Raščan in Miše Gerič Špacapan in v njuni režiji, z vzgojnimi sporočili nagovarja otroke, kako naj ravnajo s temi sodobnimi tehnološkimi pripomočki in naj jih uporabljajo zmerno, kot sta naredila srnica in srnjaček, ki sta ob koncu spoznala, kako je lepo se v gozdu igrati v družbi dragega prijatelja, brez televizije in računalnika. Igrica vsebuje vse polno iztočnic za zanimive pogovore v šoli. Zabaven in razgiban odrski prikaz, ki temelji na igralskem poudarku, s preprostimi, bistvenimi scenski elementi, je pritegnil otroke, ki so se glasno odzivali na dogajanje, kar je bil nedvomno zgovoren dokaz, da jih je igrca prevzela in da so se vanjo zelo dobro vživeli.

Iva Koršič

Predsednik države naj bi imel tudi simbolno vlogo očeta slovenskega naroda

Bodo protestniki na ulicah in trgih spodbudili napredek?

V Sloveniji se nadaljuje in ohranja dramatičnost, živčna vojna, nekateri so jo poimenovali kot dogajanje ljudstva ali kar kulturna revolucija, po vzoru nasilnih obračunavanj v polpretekli zgodovini na Kitajskem.

Napetosti in nestrpnosti so se razširile v vse dele družbe in države. Potekata dva procesa, dvojje dogajanje, ki imata svoje namere in cilje, tako da se med seboj povsem in v celoti izključujeta. Vlada se trudi za sprejemanje in izvajanje reform, pri čemer kljub oviram, pritiskom in blokadam opozicije, pa tudi dveh največjih sindikalnih organizacij izrazilo leve opredelitve, dosega uspehe. Ti so dosegli priznanje v strpnem delu slovenske javnosti in, kar je za verodostojnost Slovenije zelo pomembno, tudi v Evropski komisiji.

Državni zbor je z glasovi vseh poslancev sprejel nov zakon o upokojevanju ter državna proračuna za leti 2013 in 2014. V obeh dokumentih, ki veljata za temeljna v delovanju države, je predpisano varčevanje in določeni so ukrepi in naloge za zniževanje javnofinančnega primanjkljaja na raven pod tri odstotke bruto domačega proizvoda, kot to določajo merila evropske povezave. Pomembno je, da je v državnem pro-

računu za leto 2013 zagotovljena tudi poldruga milijarda evrov za začetek novega zagona slovenskega gospodarstva. Toda zoper vlado ter politične in družbene sile, ki jo podpirajo, so se zarotili opozicija, nekateri sindikati, posamezne javne osebnosti, pa tudi nekatere organizacije civilne družbe. Vsi ti očitno niso zmogli mirno in dostojanstveno sprejeti dejstva, da njihov idol dr. Danilo Türk ni bil ponovno izvoljen za predsednika Slovenije. Zato ponavljajo kritike, uperjene zoper Boruta Pahorja, novega državnega poglavarja, češ da je zmagal predvsem zaradi svojega leporečja in všečnega obnašanja na televizijskih soočanjih predsedniških kandidatov, pa zaradi dobrikanja vsem in vsakomur. Morda so zaradi omenjenih nagibov in predsodkov dnevni časniki in tudi javna RTV Slovenija, kjer so nekateri časnikarji in uredniki pod močnim vplivom politične levice, javnosti zamolčali, da je Borutu Pahorju za izvolitev čestital tudi kardinal dr. Franc Rode, najvišji cerkveni dostojanstvenik slovenskega rodu.

Toda najbolj aktualna zadeva za slovensko politiko, pa seveda tudi ali pa predvsem za demokratično in neodvisno državo, so sedaj demonstracije in protestna zborovanja, ki še

potekajo v Ljubljani, Mariboru in drugod. Na njih vzklikajo gesla za zahtevami za delovanje pravne države, zahtevajo odstop vlade in Janeza Janše, obračunavajo z župani in drugimi krajevnimi veljaki, skrajneži med demonstranti pa napadajo policiste, uničujejo premoženja in kričijo gesla prevratniških skupin z območij politične levice in politične desnice. Največja vstaja naj bi potekala 21. decembra v Ljubljani, na njej pa naj bi domnevno uprizorili doslej najbolj odločen in hrupen protest zoper politične elite v Sloveniji. Prav mogoče je, da bodo organizatorji in spodbujevalci vsenarodne velike vstaje, tako so jo poimenovali, z izbiro omenjenega datuma poskušali potisniti v senco in podcenjevanje naslednji dan, to je 22. december, ko bo predsednik države Borut Pahor na slavnostni seji parlamenta prisegel. Tudi je mogoče videti in ugotavljati, da se organizatorji vseslovenske vstaje zoper politične elite raje posvečajo 21. decembru, ko naj bi se "zgodilo ljudstvo", kot pa zamamovanju 26. decembra, državnega praznika, dneva samostojnosti in enotnosti. V množici dogodkov, polemik, obračunavanj, sproščanj političnih strasti in tudi sovraštva,

politika mrzlično išče odgovore na vprašanje, kaj se bo dogajalo in zgodilo potem, ko bo obdobje demonstracij in izganjanja političnih elit s slovenskih ulic in trgov prenehalo. Bo obstala sedanja vlada, ali pa bodo v parlamentu začeli izvajati

postopek za sestavo nove vlade, ki bi prevzela vodenje države? Toda sleherna vlada bo morala zagotovo najprej izpolniti tiste zahteve in pričakovanja demonstrantov, ki so utemeljeni in jih država tudi v sedanjih kriznih časih lahko reši. Če vlada, katere

koli politične barve bi že bila, pričakovano množice protestnikov ne bo zadovoljila, bi se dogajanja na slovenskih ulicah in trgih najbrž kmalu ponovila. Kdo pa naj bi po odstranitvi pripadnikov t. i. političnih elit prevzel upravljanje države, o tem ni enoznačnega odgovora. Vseh nosilcev funkcij v celotni strukturi države, od občin do vlade, pa do parlamenta in vrhov

pravosodja, zagotovo ne bo mogoče odsloviti, tudi zato, ker v parlamentarni demokraciji taki postopki odstranjevanja nosilcev oblasti niso dovoljeni. V demokratični državi torej ni mogoče nasilno razpustiti parlamenta, kar tako med izvajanjem mandata, pa tudi ne predsednika države, ki je bil komaj izvoljen. Zgodovinar in publicist prof. dr. Božo Repe meni, "da je načeloma mogoče, da bi nova generacija politikov izšla iz civilno-odružbenih gibanj, kar se je v Sloveniji že zgodilo v tridesetih in tudi osemdesetih letih prejšnjega stoletja". Gospodarski izve-

političnega sistema v Sloveniji navedel tudi možnost sprememb v vladi, z vključitvijo vanjo kandidatov iz opozicije. Janez Janša ne nasprotuje tudi možnosti predčasnih parlamentarnih volitev, če bi te prispevale k obvladovanju in rešitvi krize pri upravljanju in vodenju države. V razpravah o tem, kako in kam po demonstracijah in protestih, je aktualen tudi komentar z naslovom Konec neke ere, ki ga je v slovenskem katoliškem tedniku Družina objavil Robert Petkovšek. Zavrnil je predlog dr. Igorja Lukšiča, predsednika Socialnih demokratov, za odpoklic sedanje vlade in razpis predčasnih parlamentarnih volitev in je zapisal tole: "Predlog za ta čas ni primeren, ker ima sedanji predsednik vlade Janez Janša za svoje delo v mednarodni skupnosti vsem nam potrebno veliko podporo, ki je nihče drug ne bi bil deležen. V tem trenutku Slovenija ne potrebuje ničesar bolj kot sodelovanje in povezanosti". Dr. Alojz Ihan, že nekaj časa eden od najbolj branih avtorjev v Sloveniji, pa je v daljšem intervjuju, objavljenem v časniku Magazin, prilozi tednika Reporter, opozoril, "da zdaj verjetno prihajajo časi, ki bodo zelo viharji. Pojavlja se težnja po oblikovanju skupne volje, česar pa nismo vajeni. V tem smislu postaja važna vloga predsednika države. Najbolj se bojimo okoliščin, v katerih bi se lahko začel notranji razpad države. Tega bi lahko preprečila samo izjemno hitra, hladna in odločna gesta predsednika države, zdaj Boruta Pahorja, tudi v vlogi simbolnega očeta slovenskega naroda".

Marijan Drobež

Sprejeta pokojninska reforma in proračun za 2013 in 2014

Bravo politik!

Naloga novinarjev je navadno taka, da nergajo in da jim ni nikoli nič prav. Zato gre za izjemen primer, ko se jim zapiše kak "pozitivno naravnani" članek. In ravno tak nenavaden in pozitiven pristop bom uporabil v tem komentarju.

V prejšnjem tednu je namreč na slovenski politični sceni prišlo do dveh pomembnih in nepričakovanih premikov, h katerima sta prispevali skupno tako vlada kot opozicija. Skozi parlament sta namreč uspešno šla dva zelo pomembna zakona, ki ju je Evropa zahtevala od Slovenije. Pokojninska reforma in proračun za leti 2013 in 2014 sta pod streho. Prva je pomembna, ker urejuje področje, ki ga je iz leta v leto vse težje upravljati, v prvi vrsti zaradi staranja prebivalstva, pa tudi zaradi hude finančne krize. Sprejetje proračuna pa postavlja temelje za prihodnjo ekonomsko politiko slovenske države in predvsem nakazuje pot, po kateri se bo skušala slovenska vlada spopasti s trenutno najhujšim finančnim problemom, ki tare Slovenijo. S proračunskim primanjkljajem.

Uravnoteženje nemogoče, cilj je primanjkljaj pod 3%

Še letos spomladi je vlada načrtovala znižanje javnega primanjkljaja na raven 3 odstotkov BDP v letošnjem letu in uravnoteženje proračuna (torej 0 odstotni primanjkljaj) v naslednjem letu. Zaradi vse večje recesije in padca gospodarske rasti so postali ti cilji malodane nedosegljivi. Z lanskimi 6 odstotkov bo tako konec letošnjega leta primanjkljaj znižan na

4 odstotke. Z zakonom o proračunu za naslednje dve leti namerava vlada primanjkljaj zmanjševati precej bolj postopoma. Utopično bi bilo pričakovati, da bo ob novi napovedani recesiji za leto 2013 v naslednjem letu proračun že popolnoma

uravnotežen. Tako gredo novi načrti v smer zmanjševanja primanjkljaja na raven 2,8 odstotka BDP v letu 2013 in 2,5 odstotka BDP v letu 2014. Tudi ti "dosežki" so v precejšnji meri pogojeni z zdravstvenim stanjem slovenskega gospodarstva v prihodnjih mesecih in letih. Povsem pa drži, da bo še vsaj naslednje leto 2013 leto recesije in slabih ekonomskih izgledov. Glavni poudarki, ki so bili postavljeni v zakon o proračunih, so tisti, ki jih vlada napoveduje že več mesecev, in sicer petodstotno znižanje stroškov dela v javnem sektorju. To pomeni seveda varčevanje na vseh področjih, kjer je prisotna država. Kljub hudim rezom pa je pro-

poslanci SD in tema ukrepoma s svojo podporo dali večjo legitimnost. Kako je do tega prišlo? Šlo je za kompromis med vlado in opozicijo. Vlada se je omeščala pri dveh proračunskih posegih, ki so bili posebej pod udarom: v DZ so tako vse stranke soglasno

skozi parlamentarno sito. Sprejetje proračuna je sicer res šele prvi korak na dolgi poti do okrevanja, a je težko najti primere, ko pride do takega kompromisa z vladnim popuščanjem na eni strani in s konstruktivnejšo držo opozicije (ali vsaj dela opozicije) na drugi strani. To gre vsekakor pozdraviti, ker je v Sloveniji že skoraj unikum. **Tudi pokojninska reforma je odobrena**

Da bo stvar še bolj neverjetna, moramo zabeležiti, da je prejšnji teden celoten parlament enotno (76 glasov za, nihče proti) podprl pokojninsko reformo. Gre za tisti ukrep, na katerem je lani padla Pahorjeva vlada ob nepotrebnem in škodljivem nasprotovanju Janševе opozicije in sindikatov. Scenarij je bil tokrat popolnoma drugačen. Predlagana pokojninska reforma je vseskozi potekala ob umirjeni razpravi obeh političnih taborov in vseh socialnih partnerjev (predvsem sindikatov). Skratka, slovenska javnost se skoraj ni zavedala, da je politika sprejela tako pomembno reformo, ker okoli te ni bilo nikakršnih ekscenčnih nasprotovanj, kričanja in groženj z referendum. Nasprotno, minister Vizjak, ki je pogajanja okoli pokojninske reforme vodil, je prejel vsestranske pohvale tudi iz opozicijskih klopi. 4. decembra je tako DZ sprejel reformo celo brez nasprotnega glasu. Nova pravila upokojevanja, ki imajo za cilj stabilizacijo pokojninske blagajne, predvidevajo upokojitveno starost za oba spola pri 65 letih starosti, starostna upokojitev pa bo možna tudi že pri 60 letih starosti in 40 letih pokojninske dobe. Reforma predvideva tudi usklajevanje rasti pokojnin z rastjo plač ter podaljšanje obdobja za izračun pokojnin z 18 na 24 let. Vizjak načrtuje, da bo taka reforma že v naslednjih šestih letih pomenila prihranek

v višini 1,3 milijarde evrov, toliko, kolikor bo porabila slovenska država za izgradnjo razvpitega šestega bloka Termoelektrarne Šoštanj. No, kot smo že omenili, gre podčrtati, da je Vizjaka ob glasovanju podprla tudi največja opozicijska stranka, Jankovičeva Pozitivna Slovenija. Njena poslanka Alenka Bratušek je med drugim dejala, da zna Vizjak usklajevati in "slišati pripombe tako iz vrst opozicije kot iz vrst strokovnjakov in socialnih partnerjev". Tako laskave besede na račun SDS-ovega ministra so vse prej kot običajne, predvsem če jih izreče predstavnik nasprotne (in večkrat sovražne) Pozitivne

Slovenije. **Pozitivne novice v času krize**

Prejšnji teden sta bila oba omenjena zakona sicer nekoliko v ozadju zaradi nadaljevanja pouličnih demonstracij (in žal tudi izgredov) ter zaradi snežnih razmer v državi. Prav pa je, da se posebej poudarjajo tudi take "politične cvetke", ki so sicer zelo redke, a zato toliko bolj dobrodošle. Vse politične strani si vedno polnijo usta s sodelovanjem in konstruktivnostjo, ki ju večinoma nikoli ne zasledimo. Ko do tega pride, gre ta razumna dejanja seveda pohvaliti. Zato, vsaj enkrat, bravo politik!

Andrej Čermic

Selo v Vipavski dolini z bogatim decembrskim programom

Vas Selo v Vipavski dolini praznuje letošnji december s številnimi prireditvami, za katere skrbita domače kulturno društvo in krajevna skupnost. Najprej so poskrbeli za miklavževanje, nekaj dni kasneje, v soboto, 8. decembra, pa so povabili štandreško dramsko skupino, ki se je predstavila z dvema vedrima igrama Gremo v teater in Čudna bolezen. Kljub snegu, ledu, mrazu in burji se je v precej veliki dvorani zbralo kar lepo število ljubiteljev gledališča in z navdušenjem spremljalo dogajanje na odru. Smeha res ni manjkalo in prav vsi so se počestno zabavali. Razveseljivo je tudi dejstvo, da je bilo med publiko tudi večje število mladih. Prijazni domačini so poskrbeli, da se je lepo razpoloženje nadaljevalo tudi po predstavi ob kozarcu toplega čaja in kuhane vina. Napovedovalka je prisotne seznanila, da bodo v mesecu decembru nastopili tudi domači igralci, tako odrasli kot otroci, in se predstavili z dvema igrama. Povabili so tudi mladinski zbor in leto bodo končali s tradicionalnim silvestrovanjem.

Foto DP

TRST Kot projektni partner sodeluje tudi SDGZ

Čezmejna skupina za obnovljive vire energije

V ponedeljek, 3. decembra 2012, se je na sedežu Tržaške industrijske cone končal sestanek, na njem je bila ustanovljena skupina GREEN-CORE

(GREEN Economy Network for Cooperation On Renewable Energy). Med ustanovitelji je poleg Tržaške industrijske cone EZIT še sedem podjetij, in sicer štiri italijanska (Altaviso S. r. l. - Solartis, ECO-Management, FVG Energy S. p. A. in VP Solar) in tri slovenska podjetja (Context Novi d. o. o., Luxim D. o. o. in Valter Šapla s. p.), ki so aktivna na področju obnovljivih virov energije in energetske učinkovitosti.

Ustanovitev skupine je rezultat tesnega sodelovanja na področju strateškega projekta iCON, ki je vključen v Program čezmejne sodelovanja Slovenija-Italija 2007 - 2013. Pri projektu iCON sodelujejo poleg Industrijskega združenja SV Italije (EINE), v katerega je vključena Tržaška industrijska cone (EZIT), še tile projektni partnerji: INFORMEST, Obrtno združenje Furlanije Julijske krajine Confartigianato Impre-

se FVG, SDGZ / URES in razvojna agencija ROD iz Ajdovščine. Skupina, ki si je zastavila za cilj spodbujanje trajnostnega razvoja s podajanjem konkretnih

no sodelovanje. Čezmejno sodelovanje namreč vključuje sposobnosti vseh podjetij, vključenih v skupino, na področju tehnoloških inovacij in njihove aplikacije; Goriški center za teoretsko in uporabno ekološko (CETA - Centro di Ecologia Teorico Applicata di Gorizia) je poudaril priložnosti in ponudil svojo podporo pri določanju specifičnega poslovnega modela za novo skupino v evropskih raziskovalnih programih, ki se pripravljajo za programsko obdobje 2014 - 2020. Na programu skupine GREEN-CORE, ki so ga podpisali ustanovitelji, naj bi v kratkem bile tudi druge tematike, kot so učinkovitost ter energetska samozadostnost v industrijskem sektorju, s pomočjo katerih bi se lahko zmanjšali stroški proizvodnje in transporta energije z vidika razvojnega modela, ki je ekološko in gospodarsko vzdržljivo, hkrati pa upošteva potrebe območja in njegovih referenčnih urbanih aglomeratov.

rešitev za specifične potrebe, ob sodelovanju z znanstvenoraziskovalnim sektorjem, Univerzo in drugimi območnimi razvojnimi ustanovami, bo v naslednjih mesecih naslovljena temo Ekološko vzdržnih proizvodnih območij (APEA) ter pripravila prvo oceno izvedljivosti na tržaškem območju, kot ga določa nov infra-regionalni načrt, ki ga je sprejela Tržaška industrijska cone - EZIT.

Udeleženci so na sestanku poudarili številne priložnosti, ki jih prinaša učinkovito čezmej-

trov lesa, od tega je bila približno petina takšnega, ki je primeren za uporabo kot gorivo za kuhanje, ogrevanje ali proizvodnjo energije. Največ lesa so lani proizvedli na Švedskem (72 milijonov kubičnih metrov), v Nemčiji (56 milijonov kubičnih metrov), Franciji (54 milijonov kubičnih metrov) in na Finskem (51 milijonov kubičnih metrov).

Podatki Evropskega statističnega urada Les najpomembnejši vir obnovljive energije

Evropski statistični urad Evrostat je objavil zanimive podatke o koriščenju

lesa in lesnih mas v državah članicah Evropske unije. Okvirno ugotavljajo, da je les naravni vir, ki ga uporabljamo v različne namene, v večini držav članic pa je bil les leta 2010 glavni obnovljivi vir energije. Kar nekaj je takih držav, ki so z lesom proizvedle več kot tri četrtine energije iz obnovljivih virov, npr. Estonija (96 %), Litva (88 %), Finska (85 %), Poljska (81 %), Latvija (78 %) in Madžarska (77 %). Najnižji delež sta zabeležila Ciper (13 %) in Italija (24 %). V Sloveniji je ta delež lesa v koriščenju obnovljivih vi-

rov energije znašal 53 %. V Evropski uniji so lani posekali 429 milijonov kubičnih me-

Potovanje po skrivnostih vesolja

Največja Saturnova luna Titan in še tri manjše

Največja Saturnova luna Titan predstavlja svojevrsten svet v našem Osončju. S svojimi 5100 km premera je podobna Merkurju in je druga največja luna v Sončnem sistemu, za Jupitrovim satelitom Ganimedom. Od Saturna je oddaljena nekaj več kot milijon kilometrov in ga obkroži v 16 dneh.

Leta 1908 so odkrili, da luno obdaja gosta atmosfera, v večji meri sestavljena iz dušika in metana. Na površju je tlak približno 1,5-krat večji kot na Zemlji, povprečna temperatura znaša -180°C, Sončna obsevanost površja pa je 900-krat manjša kot na Zemlji. Atmosfera ne prepušča vidne svetlobe, zato so površje raziskali s sondami.

Najpomembnejša sestavina Titanove atmosfere je metan. Največje odkritje pa so jezera metana, ki se nahajajo na polih te lune in jih je, z radijskimi meritvami površja iz orbite, odkrila sonda Cassini, ki že več let raziskuje Saturn in njegov sistem lun. Jezera so lahko globoka do več sto metrov in pokrivajo obsežne površine. Upravljalcev sonde Cassini je uspelo celo fotografirati odsev sončne svetlobe na površini enega od jezer. Kamera je to posnela v infrardeči svetlobi, saj, kot smo prej omenili, se vidna svetloba ne more prebiti skozi atmosfero.

Na Titanu poteka metanov krog. To je podobno kot kroženje vode na Zemlji. Pri nas kroženje vode spodbuja njeno izhlapevanje iz morij in oceanov. Na Titanu pa se plinski metan izloča v atmosfero zaradi kriovulkanizma, pri čemer iz takih vulkanov ne bruha lava, ampak vodna para in led, v našem primeru tudi metan. Ta se v atmosferi kondenzira in kot dež pade na površje lune ter sestavlja jezera. Z menjavo letnih časov so opazovali nastajanje oblakov in potek nevihte z metanovim dežjem. To so sklepal, ko so opazili, da je bilo površje po prehodu nevihte temnejše kot prej, najverjetneje zato, ker je bilo mokro.

Sonda, ki je na Titanu pristala, je izvedla razne kemijske meritve in posnela fotografije okolice kraja pristanka. To je bilo podobno

mokri glini, saj se je sonda zarila 10 cm v tla in je pri tem izhlapevalo nekaj metana. Posnetki kažejo na pokrajino, podobno zemeljski, zaradi dobro vidnih znakov erozije, ki jo povzroča tekočina. Vidne so tvorbe, podobne posušenim rečnim strugam, in kotanje, ki spominjajo na jezera. Kamenje, vidno na posnetkih, je le navaden led, pomešan s prahom in organskimi molekulami. Čeprav so na tej luni ugodne razmere za organsko kemijo, na njej ni živih organizmov, ker je podnebje prehladno. Ko govorimo o organski kemiji, organ-

spreminja smer.

Preselimo se na zadnjo veliko Saturnovo luno, Japet, s premerom 1400 km, ki je oddaljena od planeta 3,5 milijone km in se vrti sinhrono. Njeno površje je precej nenavadno, saj je na eni strani pokrito s temno snovjo, katere izvor je neznan. Mogoče je izbruhnula iz notranjosti satelita ali je nanj prišla iz kake sosednje lune, ko je ta doživela močen trk in odvrгла snov v vesolje. Druga stran Japeta pa je v nasprotju bela in svetla zaradi ledene površine. Razliko v svetlosti površine je opazil že njen odkritelj, Giovan-

skih molekulah ali spojinah, ne smemo zamešati le-teh z živo naravo. Poimenovanje organske molekule se nanaša na kemijske snovi, ki so sestavljene iz različno dolgih verig ogljika. Ta ima namreč možnost, da se atomi spajajo v dolge nize, podobne verigam, nanje pa se lahko vežejo še atomi drugih elementov. Organske molekule same po sebi ne predstavljajo življenja, ampak so le osnovni gradniki, iz katerih se lahko v ugodnih razmerah razvijejo živi organizmi.

Zapustimo sedaj megleno površje Titana in pogledjmo še nekaj drugih lun. Začnimo kar pri njegovem sosedu Hiperionu. Ta ima povprečen premer 280 km in je eno največjih teles v Osončju, ki ni okroglo. Bil je del večjega telesa, ki se je ob trku razletelo. Njegovo vrtenje je zelo nenavadno, saj njegova vrtilna os neprestano

ni Domenico Cassini, leta 1671. Prav tako kot črna snov, je neznan tudi izvor 1300 km dolgega gorskega grebena na Japetovem ekvatorju, ki od daleč daje luni videz velike orehove lupine.

Zadnja Saturnova luna, ki jo bomo opisali, Feba, meri v povprečju nekaj več kot 100 km v premeru in je največja od najbolj oddaljenih (zunanjih) Saturnovih lun. Te se nahajajo mnogo dlje od planetovih velikih satelitov. Feba je prva luna, ki so jo odkrili s fotografiranjem, leta 1899. Giblje se po močno nagnjeni tirnici glede na planetov ekvator, v retrogradni smeri (nasprotno vrtenju Saturna). Sestavljena je pretežno iz ledu, njeno površje pa prekriva temen prah, ki bi lahko bil enak tistemu, ki je potemnil del površja Japeta.

Andrej Brešan

S 3. strani / Pogovor Dodatna storitev...

Peric: Žalostno je, da obstaja zakon za slovensko manjšino, ki ga nihče ne spoštuje. Pri Nemcih na Južnem Tirolskem ni problemov... Italijanska država bi morala spoštovati zakon! Boriti se moramo za to, da nam kaj dajo, ko pa imamo po zakonu določeno pravico to prejeti! Kako naj "prisilimo" državo, da spoštuje zakon, ki ga je sama odobrila?!

Drufovka: To že. In vendar bi bilo najbolje, ko bi naše organizacije v čim večji meri mogle sloneti na lastnih močeh. Vem, da ni enostavno, za nekatere realnosti je celo nemogoče. Toda idealno bi bilo, da bi ne bili vezani na javne prispevke.

Peric: Vsekakor midva sva tehnika, politiko prepuščava politikom! Izdelala sva dvojezični plačilni list, ki ga dajeva na razpolago slovenskim, italijanskim in "mešanim" podjetjem.

Drufovka: Ker se zavedava težav zaradi krize, ga nudiha brezplačno. Kar je v najinih močeh,

skušava podjetjem pomagati. Če je namreč podjetje uspešno, živi in z njim živimo tudi mi. Vse je povezano.

Kako ocenjujeta - kot tehnikata torej! - delovanje Montijeve vlade na področju zaposlovanja?

Peric: Reforma dela je bila porazna. Podjetja niso prejela nobene spodbude, da bi zaposlovala. Pri tem so bila celo zavirana. Novi zakoni s področja so res obupni. Napisali so jih ljudje, ki so nam jih predstavljali kot tehnične, a to očitno niso!

Drufovka: Reforma je stopila v veljavo sredi julija, še danes pa nimamo jasne slike glede nekaterih vidikov in postopkov. Reforma bi morala poenostavljati, ne pa še bolj komplicirati!

Kako pa lahko vpliva na svet dela v Italiji padec vlade?

Peric: Bojimo se, da bo spet prišlo do preobratov. Vprašanje je, kdo bo prišel na vlado za Montijem. Problem je ta: vse se preo-

brača, da se nič ne spremeni. Sistem ostaja enak. Kdorkoli se znajde na vladi, vnese kakšno spremembo in še poslabša stanje.

Drufovka: Problem je birokracija, ki se kopic in kopic. V roke bi morali vzeti škarje in drastično rezati! Pred leti se je nekdo zaposlil z enim samim papirjem, danes jih potrebuje vsaj deset. Pa še to: država je posle zavodov, kot so INPS, INAIL, urad za zaposlovanje idr., "obrnili" na nas. Mi dejansko delamo zastoj za državo. Državni aparat ima tako manj stroškov, podjetja pa morajo - prek nas, telematsko - vsak mesec opravljati svoje obveznosti.

Dela vama torej ne manjka...

Peric: Ne, delo se nama povečuje, problem pa je, da podjetje v težavah s težavo plačuje tudi najin servis. Če imaš stranko 15-20 let, je ne moreš kar tako odsloviti ob prvih težavah... Vse je povezano. Vsekakor: jaz sem Kraševc, Martin je Bric, sva trdna in bova vztrajala!

Drufovka: Saj bomo preboleli tudi to. Upam, da bo slo na boljše vsaj v letu 2014.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 11. decembra, ob 14. uri.

V ravninskem rastlinskem razkošju, zatočišču mnogih živali

Gozd - Bosco Romagno

Gozd, ki se začne pri Korenu (Corno di Rosazzo) in se razprostira proti Čedadu, imenujejo Italijani Bosco Romagno. Gre za zadnji delček še ohranjene narave med vinogradi in turističnimi kmetijami, ki segajo nekako tja do obzorja in čez in so spremenili te prijetne, nežne griče na meji s Furlansko nižino v pravi zemeljski raj za ljubitelje kakovostne vinske kapljice. No, Bosco Romagno ni Trnovski gozd ali Kočevski rog, kraj je veliko bolj podoben mestnemu parku kot pravemu gozdu. Je pač izlet za vsakdan, cilj za kratke zimске dni, ko je časa premalo, povrhu pa še prehudo mraz, da bi si človek upal pogledati v tiste prave gozdove, ki obiskovalcu jemljejo dih.

Tisti del gozda, ki je bil spremenjen v rekreativni park, zavzema 53 hektarjev površine, največ v občini Čedad, označena vhoda pa sta še v občini Praprotno in najbolj južno v občini Koren. Gozda je seveda veliko več, pa čeprav se vanj že močno zajedajo obdelane površine, steze izven deželnega parka pa niso urejene in oskrbovane.

Izlet po parku je sicer kratek, zato pa je prijetna že vožnja iz Trsta ali Gorice proti Korenu in izhodišču izleta. Vzhodno furlansko

gričevje, turistom bolj znano pod italijanskim imenom Colli orientali, je čudovita kmečko vinogradniška pokrajina s skrbno obdelanimi in prostranimi vinogradi, zgodovinsko arhitekturo in številnimi gostilniškimi objekti. Kaže, da so že stari Kelti vedeli, kako primerna sta tu zemlja in podnebje za gojenje vinske trte. Tradicija vinarstva je namreč v teh krajih stara dva tisoč let in več, pripovedujejo pa, da so v antiki trto k nam pripeljali iz Turčije.

Zgodovinski dokumenti o gojenju vinske trte v teh krajih segajo v leto 180 pred. Kr., saj ravno Tit Livij pripoveduje v svoji zgodovini Rima, kako so tu stari Rimljani imeli prvo oglejsko kolonijo. Julij Cezar je nato po ustanovitvi našega Čedada (Forum Julii) pustil tu legionarje, ki so postali miroljubni posestniki in se na veliko posvetili pridelovanju vina na vzhodni meji Furlanske nižine. Ravno Koren (Corno di Rosazzo) je imel v začetku prejšnjega tisočletja pomembno vlogo pri preporodu vinarstva po barbarskih vdorih, saj so za obnovo vinogradniške tradicije poskrbeli benediktinci novoustanovljenega samostana v

tem pomembnem furlanskem središču.

Vinarska tradicija se je nato dolga leta, od časov Beneške republike, Avstro-Ogrske monarhije in vse do danes, ohranila in širila, leta

1970 je območje Vzhodnega furlanskega gričevja končno tudi pridobilo zaščiteno označbo porekla (D. O. C.) Colli Orientali del Friuli. Sorte, ki jih tu gojijo, so po večini avtohtone in poznane po vsem svetu, med njimi pa prednjačijo malvazija, pikollet, pinoglo, refošk z rdečim pecljem,

rumena rebula, pokalca, tazzelenghe in verduc.

Prelepa pokrajina, ki se utaplja v zlatu poznojesenskega sonca, in lepo urejena naselja s številnimi vabljivimi gostišči predstavljajo kar nevarno past za obiskovalca, ki se pelje mimo. A nas je zanimal ogled značnega parka in zato smo se mi-

strani vinogradi počasi ugašali v jesenskih barvah listnatih po-bojič. In že smo tu, parkiramo, gremo mimo zadnje večje kmetije z ograjenimi trtami in kmalu smo v gozdu, po dvajsetih minutah pa srečamo prvo tablo, ki nam pravi, da smo v parku, Italijani mu pravijo Bosco Romagno.

Gričevnati del gozda prečkajo številne lepo vzdrževane sprehajalne steze, na katerih pa v zimskih mesecih nikoli ni pretirane gneče. Gozd, odet v objem gričevja, je spokojen in tih, v njegovem naročju imajo svoje zatočišče številne ujede, jazbeci, lisice in veliko polhov, na tablah piše, da se v gošči skriva celo divja mačka, majhna zver, ki je sicer v Furlaniji skoraj popolnoma izumrla. Gozd je predvsem listnat, četudi so v zimskem delu zasadili nekaj eksotičnih iglavcev. Največ je hrasta, jesena, gabra ter kostanja in lipe. Zelo lep je nižinski predel gozda, ki ga prečka potoček, v katerem naj bi še živel potočni rak. Gre za tipični nižinski gozd, ki ga v Furlaniji žal ni več, a je pred dolgimi, dolgimi leti verjetno preraščal celotno ravnino. Drevesa so ravna in mogočna, dvigajo se visoko v nebo. Takega razkošja na Krasu seveda

nismo vajeni. Pod njihovimi krošnjami je lepo urejeno otroško igrišče, klopi vabijo k počitku, za najbolj vztrajne pa je urejena tudi trim steza. Skratka, prijeten, pozimi zaveten, poleti pa hladen rekreacijski kotiček.

Idilični park, katerega ime sega v čas Langobardov, je danes predvsem kraj tišine, miru in sprostitve, saj je minevanje let zabrisalo spomin na njegovo krvavo preteklost. Februarja leta 1945 so namreč tako imenovani rdeči partizani enote Garibaldi na tem kraju zasliali, umorili in pokopali 14 partizanov katoliško liberalno usmerjene enote Osoppo. O tem je bilo veliko napisanega, storilci so bili obsojeni, o dogodku priča celo zgodovinsko precej protisloven italijanski film o zloglasnem komandantu in pustolovcu Mariu Toffaniniju. On je bil po vojni v Italiji obsojen na dosmrtno ječo, a mu je uspelo zbežati v tedanje Jugoslavijo, umrl pa je v današnji Sloveniji. O pokolu je znano, da je zanj dala nalog videmska federacija KPI, ker je komanda enote Osoppo zašla na območje Toplega vrha, kjer so imeli svoj štab rdeči partizani. Nezaželeno prisotnost so plačali z življenjem, še danes nerazčiščen pokol pa se je v poznejših letih maščeval predvsem Beneškim Slovencem, ki so bili dolgo zoperstavljeni in celo preganjani.

Suzi Pertot

Zanesljivi uspehi moštev iz dolinske občine

ŠD Breg: košarkarji in nogometaši letos krojijo vrh

Tokratni prispevek namenjamo športnemu društvu Breg. Letos je tako naneslo, da bodo nogometaši ob božičnem premoru prvi na lestvici v svoji skupini druge amaterske lige in nato tudi zanesljivo zimski prvaki, košarkarji pa ravno tako krojijo vrh razpredelnice v deželni C ligi, kjer so drugi. Skratka, pravi "magic moment" za predstavnike dolinske občine.

so tudi letos kandidati za prestop v državno v ligo, v nasprotnem primeru bi tudi tolikšne investicije ne bile smiselne.

Na precejšen vložek sredstev so vezani tudi briljantni rezultati Bregovih nogometašev. Vodenje okrepljenega moštva je poleti prevzel Lorenzo Cernuta, eden najbolj cenjenih tržaških trenerjev. Prišli pa so tudi nadarjeni možje, ki so že igrali vidno vlogo

uspehe? Naj izluščimo nekaj pomembnih dejavnikov. V prvi vrsti gre za občino Dolina, v kateri vlada določeno optimizem, veliko je mladih slovenskih družin in veliko je otrok. Zlasti košarkarska sekcija bogato črpa iz teh človeških virov, sedaj v članski ekipi sicer ni dosti domačih igralcev, vendar v mladinskem pogonu se kali nekaj zelo perspektivnih generacij, začeni s sila obetavnimi letniki 1997, ki jih vodi Walter Vatovec.

Kar nekaj je tudi mlajših odbornikov, ki so se na primer kot starši ali nekdanji tekmovalci približali klubu in poprijeli za delo. Tudi podjetniških stvarnosti je v okolici precej, tako da društvo računa na tim manjših, toda dragoceniškov pokroviteljev. Omenjene finančne zmogljivosti pa so tudi plod dejstva, da večjih stroškov za dvorano in igrišče v športnem središču Silvana Klabjana ni, saj zanje poskrbi občina. Številna druga naša društva morajo namreč dober del proračuna odšteti ravno za najemnine telovadnic in ostalih tekmovališč. Do konca sezone je sicer pot še dokaj dolga in mestoma strma, vendar kaže, da bo o Bregu in njegovih članskih vrstah, ki navdušujeta občinstvo, preko teh stolpcev še tekla beseda.

HC

Tekma Breg - Primorje v Dolini 18.11.2012

Naj še dodamo, da so uspešno začela pokrajinsko prvenstvo prve divizije tudi Bregova dekleta, ki imajo pod vodstvom trenerja Franka Drasiča združeno ekipo z Borom v projektu Zalet.

O košarkarski vrsti, ki jo trenira Koprčan Klemen Kladnik, smo že veliko pisali. Da je v začetku sezone z njo treniral tudi nekdanji slovenski reprezentant in celo do lani evroligaš Goran Jagodnik, ki je nato moral na operacijo meniskusa. Da so v Dolini tudi letos povsem na novo sestavili izjemno močno postavo, ki jo je v zadnjih tednih okreplil še nekdanji prvotigaš Francesco Gori. Po dveh izgubljenih finalih so ponovno globoko segli v žep in zaupali po večini preverjenim tržaškim košarkarjem (ob domačih Ferfolji in Semcu so tu brata Grimaldi, Cigliani, Robba, Kos in Schillani). Iz uprave trdijo, da ne ciljajo na napredovanje, vendar, kdor pozna ligo, ve, da

v višjih ligah. Ekipa predvaja učinkovito igro, mladi napadalci Cigliani, Brunetti in Nigris pa zavedajo kot za stavo. Vodstvo nogometnega odseka že več let načrtuje preboj v prvo amatersko ligo in letos bi lahko res bila ugodna priložnost za zgodovinski dosežek.

Kje pa so temelji za te društvene

Tekma Breg - Goriziana v Dolini 12.10.2012

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

136

Minuli konec tedna, ki ga je zaznamovalo pravo zimsko vreme, saj je sneg pobelil tudi našo deželo in vsem povzročil nemalo nevšečnosti, je bil kot nalašč za branje.

Ob pogledu na televizijska poročila slovenske televizije, ki so poročala o strašnem neurju na slovenski avtocesti, kjer je za osem in več ur ostalo ukleščenih v svoje avtomobile veliko ljudi, se mi je kar mило storilo, pred leti sem namreč tudi sam doživel leden pekel na Vrhniškem klanecu, kjer smo mnogi iz naših krajev prenočili, ko smo se vračali z osrednje Prešernove proslave.

Mraz mi ni bil nikdar všeč in mi tudi danes ni in zato sem v nedeljo zjutraj po maši in po kratkem pogovoru z našim ljubim don Pinom v trafiki nasproti cerkve v Terzu hitro vzel nedeljsko izdajo dnevnika Corriere della Sera, ki ga sicer že dolgo ne kupujem več, ob nedeljah pa ga vzamem predvsem zaradi imenitne priloge, ki nosi zgovoren naslov: La lettura (Branje). Gre za izjemno dobro pisanje o knjigah, mislecih, pesnikih, pisateljih in likovnih razstavah, kakršnega bi si v slovenskem prostoru lahko samo želeli.

Brez nepotrebnega sprenevedanja povem na glas, da spadam tudi sam med tiste bralce, ki redno ne kupujemo več dnevnega časopisa, tudi naše dnevnike berem na računalniku, ker je to prikladnejše, hitreje, predvsem pa zato, ker je to (za zdaj še) zastoj, kar tudi ni zamenljivo. Ja, vem, vem, da ni vsega na ogled v elektronski obliki na spletu, a dejstvo je, da je na spletu večina tistega, kar dobiš potem v tiskani izdaji. Nobenega hvalisanja ni v tem in tudi nobenega ponosa, prej grenkoba, ker se kot časnikar in človek pisane besede zares večkrat sprašujem, kaj sploh počnem tukaj.

Saj vem, vem, da se časi spreminjajo in se tudi mi v njih, tega sem se naučil pri latinščini pred davnimi leti, kjer mi je modri profesor Otmar Črnilogar stal ob strani in me z jasno, lucidno mislijo peljal skozi slovnico, stavčno analizo, tudi književnost in filozofijo, predvsem pa me je naučil razmišljati, analizirati stvari, kot me je tudi naučil, kaj je lepo, dobro, kaj velja in kaj velja zaobiti, pustiti ob strani.

Modri mož, sem zapisal, ja, to je bil Otmar Črnilogar, tudi zato, ker nam je mulcem vedno vtepal v glavo, da moramo postati boljši, bolj učeni, pametnejši od njega in vseh profesorjev, ki so nas "učili za življenje in ne za ocene"! Pa bi tega zelo modrega moža sedaj rad videl zraven sebe ob računalniškem zaslonu, kako gleda in se čudi!

In vem, da bi s krasne rovtarske planine v Vipavsko dolino presajeni kmet, ki ga je za vse življenje ter samo doobra, a imenitno prelakirala klasična filologija, če odmislim teologijo seveda, ki je gotovo dodala svoje, kar je Otmar v svojem bistvu vedno ostal in bil, samo zamahnil z roko in dodal enega tistih latinskih ali grških rekov, ki pridejo prav ob takih priložnostih, ko ugotoviš, da se je sicer res vse zelo spremenilo, a se v bistvu nič ni spremenilo,

saj bi mu, vsaj po moje, kar prav prišel znani rek: "Nil novi sub sole! - Nič novega pod soncem!"

Iz Šebrelj, kjer se je rodil, je Otmar prinesel s seboj v Vipavsko dolino navezanost na zemljo in navade svojih prednikov, ki so si značaj v dolgih stoletjih utrdili v surovih zimah in krasnih pomladih, ko je njegova vas zacvetela in postala "un prato coperto di fiori - s cvetjem pokrit travnik", kot je sam o svoji vasi rad rekel skozi cigaretni dim, ki ga je puhnil čez mizo, ko sva v podraškem župnišču v dolgih večerih govorila o lepem in dobrem, o besedah, prevodih, predvsem pa o modrih stvareh. Zavezan, kot je bil, znanosti o modrosti, kar naj bi bila filozofija, je imel, čeravno zasidran v zemlji, a razpet med nebom, krščansko mislijo ter antiko, posebno rad personaliste, kar govori o tem, da je, čeprav samotar, ljubil ljudi in družbo.

Vem, zamahnil bi z roko in rekel, da je vsebina ista, čeprav so poti do nje drugačne, da se sicer res danes vse spreminja, a ostajajo življenje in vprašanja o smislu življenja vedno ista. In bi na koncu zatrdil: "S prodorno, jasno ter razumno mislijo se je treba prebiti skozi!"

Kot tudi vem, da bi Otmar z velikim zanimanjem prebral zapisa, ki sta kraljevala na straneh kulture v nedeljski izdaji dnevnika Corriere della Sera, kjer je odgovorni urednik tega uglednega milanskega dnevnika Ferruccio de Bortoli pisal svojo predstavitev avtorja knjig, ki jih bo v naslednjih tednih izdal njegov dnevnik, dnevnik se je namreč namenil osvetliti lik nedavno preminulega kardinala Carla Maria Martinija z izdajo njegovih zapisov in esejev uglednih sodobnikov o njem. V družbi s kardinalom Gianfrancom Ravasiem, ki je kot Martinijev učenec tudi prispeval svoj zapis o tem, kako je njegovemu učitelju uspelo dati upanje Milanu v času najhujšega terorizma, me je de Bortoli po dolgem času spet prepričal, da velja imeti v rokah tiskani časnik, ko bereš tako dobra pisanja, kot sta njuna zapisa.

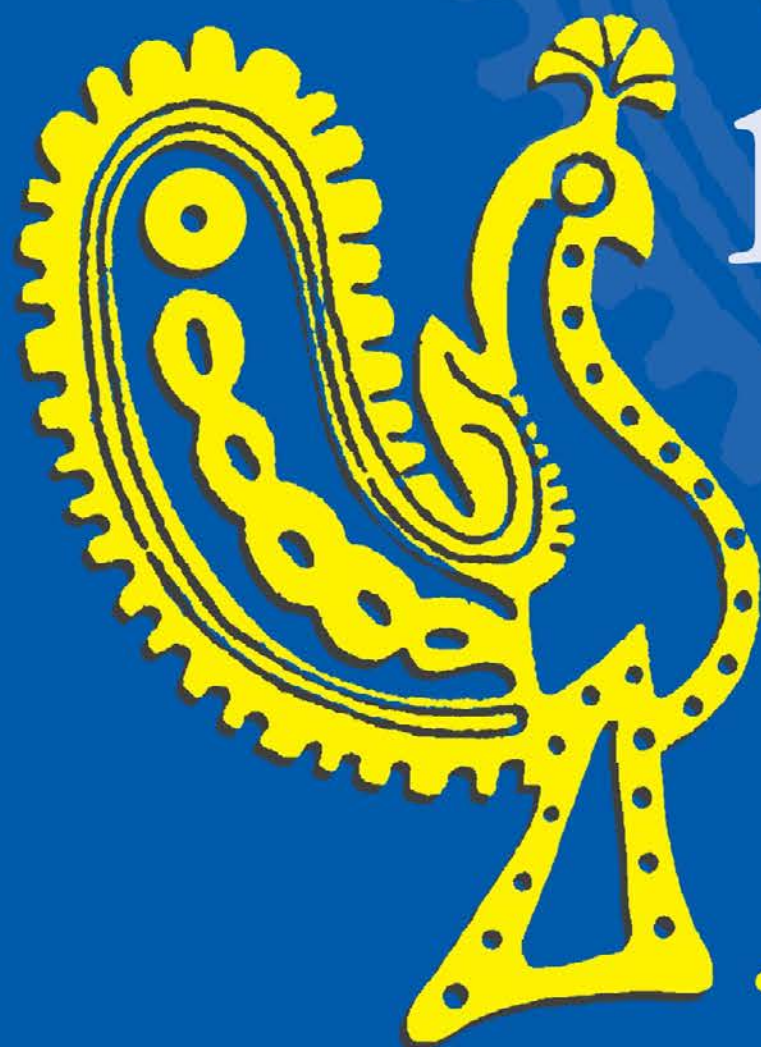
Niti ni potrebno dodajati, da sem v ponedeljek v prodajalni tobaka in časnikov pri prijazni gospe Giorgi v Gosposki ulici v Gorici dvignil prvo od osmih Martinijevih knjig, ki je našla še isti večer svoje mesto na nočni omarici.

Na videz svoje mož, ki je nerad govoril, a ko je govoril, je odmevalo, me je očaral predvsem zato, ker je kot eden največjih mož Cerkve povezoval verne in neverne v skupnost, katero je nagovarjal, naj razmisli, kaj sploh počne tu! In prav skupnost danes tudi najbolj pogrešam. Zadovoljil bi se že s samim občutkom za skupnost, ki ga med nami ni več, vem, a pred možem, kakršen je bil Martini, rade volje tudi v teh mrzlih zimskih večerih s spoštovanjem snanem klobuk.

In prasketanje ognja v peči doma me vedno znova spominja na mojega velikega učitelja Otmarja, ki me je učil poslušanja preprostih stvari, da bi lahko uzrl ter razumel zahtevnejše, če pa bi jih slučajno že ne mogel razumeti, pa zato, da bi jih vsaj skušal dojeti, sprejeti.

Naj postane NOVI GLAS tudi tvoj Glas!

NOVI GLAS
moj glas
tvoj glas
naš glas
naš glas
naš glas

*primorski
tednik*

Novi naročnik ali tisti, ki podari naročnino na naš tednik novemu naročniku, bo prejel v dar letošnjo knjižno zbirko Goriške Mohorjeve družbe, ki jo sestavljajo naslednje knjige:

- KOLEDAR GMD 2013
- Mariza Perat: GORICA - NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS
- Doris Jarc: SKRIVNOST NONE GENOVEFE
- Floriana Stefani, Danilo Sedmak: JADRANSKA OAZA

NAROČNINA ZA LETO 2013 ZNAŠA:

za Italijo 45,00 evrov
za Slovenijo 48,00 evrov
za inozemstvo 100,00 evrov

PODPORNA NAROČNINA: 100,00 evrov